

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING
„OOST EN WEST”

HET LIDMAATSCHAP der Vereeniging bedraagt 15.— 's jaars (minimum) met inbegrip van kosteloze toezending van het Koloniaal Weekblad.

GRATIS!

Zij die nog dit jaar als lid tot de Vereeniging toetreden, ontvangen gratis het Koloniaal Weekblad over het laatste kwartaal van dit jaar (minimum contributie f 5.— 's jaars).

INHOUD: Gratis. — Hoofdbestuursvergadering. — Crisis-Steuncomité voor Ned.-Indië te 's-Gravenhage. — De Jeugd en Indië. — Waar mensch en tijger burenen zijn. — Revolutionaire partijen in de West. — Van Week tot Week. — Kunst, Kunstnijverheid en Huislijt. — Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften. — I. Uit de Europeesche Pers. — II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche Pers. — Oost- en West-Indisch Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde. — Berichten der Afdelingen. — Nagekomen Berichten. — Mededeelingen. — Bestemd voor uitzending naar Nederlandsch-Indië. — In Nederland aangekomen verlofgangers. — Met pensioen. — Adresveranderingen. — Bioscoopnieuws. — Mutatiestaat van 2 tot 9 November 1932.

Hoofdbestuursvergadering.

Het Hoofdbestuur zal vergaderen op Zaterdag 19 November e.k. te 1.30 in het gebouw der Vereeniging. Punten van behandeling.

1. Opening.
2. Notulen (Zie K. W. 26 Mei 1932, No. 21).
3. Bezuinigingen:
 - a. Overzicht.
 - b. Koloniaal Weekblad.
 - c. Informatie-bureau.
 - d. Secretariaat.
4. Benoeming Adjunct Secretaris.
5. Wijziging Huishoudelijk Reglement.
6. Mededeelingen.
7. Rondvraag en sluiting.

De Algem. Secretaris,

VAN DER BRUGH.

N. B. De toelichting op de punten 3, 4 en 5 volgt. Bij verhindering plaatsvervangend verzocht.

Crisis-Steuncomité voor Nederl.-Indië.

te 's-Gravenhage.

Bijdragen voor bovengenoemd Comité en bestemd tot leniging van den ood, waarin in Indië vele landge-nooten en inheemschen, tengevolge van de economische wereldcrisis, verkeerden, worden gaarne ingewacht bij den Penningmeester van het Comité, giro No. 198000.

Ook op de giro-rekening No. 14574 van het Hoofdbestuur van de Vereeniging „Oost en West” kunnen voor hetzelfde doel gelden worden gestort of bijgeschreven.

Dat een ieder, naar zijn kunnen moge helpen! Ook kleine bijdragen zijn van harte welkom.

HET HOOFDBESTUUR.

De Jeugd en Indië.

De uitslag der inzendingen van opstellen door de Jeugd over de hier ter stede in den zomer van 1932 gehouden Indische tentoonstelling is wel wat beneden de verwachting gebleven welke het H. B. zich daarvan had voorgesteld.

Het onderzoek naar de waarde der opstellen heeft uitgewezen dat voor een prijs in aanmerking kwamen: Victor Westhoff, Hilversumsche weg 5, Laren (N.-H.) en Corry Voskuil, Marterstraat 94, Nijmegen, aan wie een exemplaar van het Gedenkboek gewijd aan de Nederl. deelneming ter Parijsche tentoonstelling 1931 is toegezonden geworden.

HET HOOFDBESTUUR.

Waar mensch en tijger burenen zijn.

EEN BLIK IN DE RIMBOE VAN SUMATRA.

Op jacht naar tijgers en olifanten. — De avonturen naverteld. — Werkloos planter vindt een taak in het oerwoud.

Men zal zich herinneren, dat eenigen tijd terug in de kranten berichten voorkwamen over droevige gebeurtenissen in het hart van het Sumatraansche oerwoud, in de omgeving van de verlaten boortereinen van Telaga Said, waar menschen waren aangevallen door de rondzwervende tijgers en kostbare levens verloren waren gegaan. De wildernis hernam hier haar rechten met het ophouden van de menschelijke activiteit — het gevaar van verscheurende dieren loerde overal en de bevolking, welke hier nog woonde, durfde tegen het vallen van den avond de huizen niet meer verlaten. Er heerschte een terreur, erger dan zich laat voorstellen; angst was er voor het sluipende gevaar, dat een wreede dood bracht....

Het Bestuur deed, wat in haar vermogen lag. Een patrouille van de Veldpolitie werd gezonden om de streek van dezen schrik te bevrijden.

Deze patrouille had geen succes. Elders had men meer geluk; een heel eind verder, aan den rand van het groote oerbosch-complex, waar deze drama's hadden plaats gegrepen, schoot een assistent, de heer Masters, na een opwindende jacht een tijger neer, welke ook vermoedelijk een menschenleven had geknakt.

Maar daarmee was de taak nog niet afgelopen, zoo lezen wij in de „Deli Crt.” Het was met de vriendelijke medewerking van den fg. controleur van Pangkalan Brandan, den heer Baalbergen, dat een werkloze planter, ervaren jager in de gelegenheid werd gesteld zijn geluk te beproeven. Hij kreeg een klein daggeldje uit de Landschapskas om zijn kosten te dekken — en trok er op uit. Was de jacht gelukkig dan bestond er uitzicht op de betaling van een premie.

Zooals men weet, worden in Ned.-Indië geen premies betaald voor het schieten van een tijger, zooals aan den Overwal — een enkele keer wordt er echter, in de buurt van bedreigde kampongs, wel een uitzondering gemaakt.

De heer Bischof — dat is de naam van den werklozen planter — bleef de eerste maal 19 dagen in het oerbosch. Omdat in dien tijd tijgers, noch olifanten voor zijn geweerloop kwamen, keerde hij nog eens terug voor zes dagen. Doch daarover later.

Zijn taak werd nog uitgebreid. Behalve op tijgers zou hij op olifanten jagen, welke bij Pantai Boeaja vernielingen aanrichten in de rubberaanplanten en — wat erger was — de pijpleidingen van de B.P.M. beschadigden. Deze olifanten waren uit de wildreserve in de bovenstreken komen afzakken; de gouverneur had toestemming gegeven, er een van te schieten.

Dat is n.l. voldoende; wordt een van de dieren gedood, dan komen de andere niet meer in dezelfde streek terug.

Op tijger- en olifanten-jacht dus. Uit den mond van den jager teekenden we enkele ervaringen in het oerwoud op, interessant genoeg om ze hier weer te geven. Den meesten tijd ging hij alleen, slechts een enkelen keer was hij door een Batak of een Javan vergezeld. Vier nachten sliep hij in een boom. In de diepte van het oerbosch heeft hij eenzamen ontmoet, de Chineezers in de panglons, die hem met overstelpende hartelijkheid hebben opgenomen. De machtige stem der Natuur heeft hem in de ooren geklonken, en iets van haar donkere geheimen moet tot hem zijn doorgedrongen. Maar laten wij overgaan tot het verslag.

**

Verflixt!

De heer Bischof is een Duitscher. Hij gebruikte dit woord vaak in zijn levendige beschrijving van de oerbosch-ervaringen. Het is een soort van aanduiding in superlatieven zijn; verflixt hoch waren de boomen in het oerbosch; verflixt dichtbij waren de olifanten geweest toen hij en de hoofdmandoer van Pantai Boeaja zich in de lalang hadden bevonden zonder dat er eigenlijk een behoorlijke gelegenheid had bestaan om zich in veiligheid te brengen, wanneer de dieren iets kwaads in den zin hadden gehad. Verflixt und nochmal!

En verflixt nett waren de menschen in Pangkalan

Met hechte wortels stevig gegroundvest.... tegen alle stormen bestand..... Zoo staat sinds 1859 de levensverzekeringmaatschappij

NILLMIJ

Hoofdinspecteur voor 's-Gravenhage: F. J. MAHLMAN, Plaats 31a. 5383

HAAGSCHE STEENKOLEN MIJ.

v.h. J. KEMPS
1e v. d. Boschstraat 4

DEN HAAG
TELEFOON 772180

5094

Speciale prijzen voor leden v. „Oost en West”

Gemeubileerde Landhuisjes te huur

op de Veluwe, temidden
BOSCH en HEIDE

In voor- en najaar speciaal voordeelige prijzen
Te bevragen bij 5059
LANDGOED REFUGIUM, ELSPEET. Tel. 3

Centraal Kamerverhuurkantoor

Noordeinde 18a. Telefoon 114224.
Uw raadsman bij HUUR en VERHUUR van
GEMEUBILEERDE KAMERS en ÉTAGES.

Inschrijving, inlichting gratis.

5082

Paedologisch Instituut

VALERIUSPLEIN 11 AMSTERDAM

INRICHTING VOOR OBSERVATIE VAN MOEILIJKE EN ACHTERLIJKE JONGENS.
Geeft na 4-8 weken observatie paedagogisch advies aan ouders of voogden omtrent geplaatste pupillen.
Directeur: Prof. Dr. J. WATERINK.
Medisch adviseur: Prof. Dr. L. v. D. HORST.
Verpleeggeld f 3.50 — f 4.50 per dag. 5100

FIRMA P. v. LOON

De Ruitersstraat 18 — LEIDEN — Telefoon 1061
— ZUIVERAARS —

Specialiteit in het verdelgen van Kakkerlakken, Torren, Krekels, Mieren, Ratten, Muizen en Wandgedierte. 5630

Boekhandel E. NOORDIJK
BANKAstraat 14a — DEN HAAG
Telefoon 111434 5388

• ALLE SCHOOLBOEKEN •
Romans • Leesgezelschappen • Bibliotheek
Schrijf- en Teekenbehoeften

WALDORP=RADIO

De geheele wereld in Uw huiskamer!

Vraagt onze gemakkelijke betalings-conditiën.

Paul Krugerlaan 239-241, Den Haag. = Tel. 333726.

SPAART

U OM ONAFHANKELIJK TE WORDEN

NUTSSPAARBANK

TE 'S-GRAVENHAGE

5132

Vindt je het niet dolletjes?

dat Pap en Tentie zich verloofd hebben. Ik heb het wel zien aankomen! Toen we van Priok vertrokken heb ik het nog tegen Moes gezegd.

— Nou ik moet je zeggen, dat ik er nooit iets van bemerkte heb. Maar wat ik zeggen wil: Hoe kom je er aan, heb je een kaart gekregen?

— Nee stel je voor die komt natuurlijk met de gewone mail. Nee, Paps las het gisteravond voor uit „Overzeesche Gewesten”.

— „Overzeesche Gewesten”? Wat is dat nu weer.

— Wat ken je dat aardige bijblad van „De Avondpost” niet? Reuze leuk zeg. Je vindt er altijd van die knalberichtjes uit Indië in.

Dagelijks telegrammen en actuele artikelen.

Wekelijks een 4 pagina's groot bijblad „Overzeesche Gewesten”.

„DE AVONDPOST”

MET OCHTENEDITIE

TEL. 116100*.

SPUI 39a.

Brandan voor hem geweest, vooral de controleur, die hem in alles, maar dan ook in alles had geholpen, hem een paar maal zelf naar de plaats van de jacht had gebracht, zijn komst had aangekondigd, waardoor hij overal medewerking had gekregen, enfin — liebenswaardig was geweest, zooals de Duitschers het plastisch uitdrukken.

En verfl... aardig was het ook geweest van de B.P.M., om hem een geweer te leenen, waartoe de heer De Boer zijn bemiddeling had verleend; en ook die Chinezen in de panglongs waren... gastvrije kerels, ... zindelijk waren ze ook; en tenslotte, een verfl... geschikte Javaan was dat geweest die hem had laten beloven, dat hij (de Javaan) weer mee zou mogen, als onze jager hier weer in deze streken mocht terugkomen. Oh ja, en de administrateur van Pantai Boeaja was ook — u spaart het mij! — vriendelijk geweest; hij was door dezen zelfs nog te logeren gevraagd, maar dat was met het oog op den tijd niet mogelijk geweest.

Als men het weten wil: In hun eigen doen zijn olifanten kwaadardige vernielers, zielen zonder zorg, geweldenaars, voor wie niets heilig is in hun blinde vernielzucht. In een dierentuin, op een stevige betonnen fundeering, in een omgeving, waar op olifantenkracht is gerekend, zijn het lieve dieren; in een circus, waar ze door een kornak worden aangepord, kan men zelfs medelijden krijgen met de logge gevaarten, maar in hun eigen element is er voor deze zachtere gevoelens geen plaats. Weet u wat ze doen?

Om van de rubberboomen te kunnen eten, wat van hun gading is, (de bast en de jonge loten) gaan ze op hun achterpooten zitten. Met de voorpooten drukken ze nu op den boom, drukken, tot deze afknapt, of wel met wortel en al den grond uitkomt. Een olifantenbezoek aan een rubberonderneming is een ramp waarbij de aangerichte schade zooveel

erger is, omdat ze niet onmiddellijk valt te herstellen; de jonge boompjes, welke de vernielde moeten vervangen, moeten eerst weer groeien, om dezelfde grootte te verkrijgen en dat duurt weer een paar jaren. En dat bij de vernieling grondig te werk wordt gegaan ziet men op photo's; het eene boompje na het andere wordt geknakt; heele complexen kunnen ze tenslotte aan, als er niet tegen wordt opgetreden.

En zoo opzettelijk, als daar ook aan die pijpleidingen wordt gefruunnikt; uit louter speelsche vernielzucht worden de steunsels weggetrapt, en aan de kleine menschen de taak, om alles weer netjes in elkaar te zetten.

Toen Bischof tijgers zou gaan schieten bij Talaga Said, waren de olifanten juist bezig bij Pantai Boeaja en daarom ging hij maar het eerst daarheen.

Zijn hoofdkwartier werd een leeg assistentenhuis, waar hij zich met zijn bullen (voor al dien tijd had hij niet meer meegenomen, dan hij zelf gemakkelijk op den rug zou kunnen dragen) maar heimisch moest zien te maken. Trouwens, daarop kwam het niet zoo erg aan. 's Nachts ging hij erop uit, omdat hij bij maanlicht een prachtige kans maakte om zijn streven met succes bekroond te zien.

En verder was hij ook zooveel mogelijk in het bosch — een huis is bij dergelijke ruwe karweien een overbodige weldo.

Hijzelf bericht, de eerste twee dagen geen succes gehad te hebben. Hij had de vernielingen op de onderneming bezichtigd, en wist dus, waar het om ging. Met verbeten ijver maakte hij alles gereed voor den veldtocht tegen het logge geweld.

Den derden dag geschiedde echter, hetgeen wij in de krantentaal zouden noemen (hijzelf zei het eenvoudiger).

Het groote avontuur.

Het was een gevaarvolle ontmoeting. In het jonge bosch, met geen enkelen boom, stevig genoeg om een toevluchtsoord te bieden, werd de jager, die toen in gezelschap was van den hoofdmandoer van Pantai Boeaja, plotseling verrast door vijf olifanten, drie oude en twee jongen, die plotseling waren komen opdagen. Naar schatting waren de dieren ongeveer 10 meter van hen af.

Door het dichte struikgewas kon er niet geschoten worden; overigens zouden hier dergelijke risico's aan verbonden zijn geweest, dat het in ieder geval verstandiger ware, een betere gelegenheid af te wachten. Immers de sporen konden toch gevolgd worden; als men zelf heelhuids van de plek kwam, was er al heel wat gewonnen.

Dat volgen van de sporen heeft Bischof twee maal vier en twintig uren gedaan. Hij keerde zelfs niet meer naar zijn hoofdkwartier terug en bracht den nacht door in een boom. Maar de olifanten waren über alle Berge. Hij had het nakijken, te meer daar hij buiten de concessie van Pantai Boeaja in de wildreserve zou geraakt zijn; hier is het streng verboden een dier neer te leggen.

**

Wat het meeste trof in deze beschrijving was wel Bischof's ervaring met de dieren, de apen en de vogels, en met de menschen.

Hij zegt, dat dieren in het oerbosch heelemaal niet schuw zijn. De vogels keken uiterst nieuwsgierig toe, als hij zijn rustplaats in den boom bereidde; hij had ze met de handen kunnen grijpen, als hij dat gewild had.

Apen speelden om hem heen, en waren nog nieuwsgieriger; er waren groote bij, maar geen oogenblik heeft hij een gevoel van angst gehad

— als men een poosje in het oerbosch is, weet men er veilig te zijn.

En de menschen! Niet uitgepraat raakt hij erover hoe hij is opgenomen in een Chinezen-panglong. Hij had eerst in de omgeving van Talaga Said, het verlaten boorterrein van de B.P.M., de omgeving afgezocht naar sporen van tijgers; er werd echter niets gevonden — wel de klaarblijkelijk in deze streken veel voorkomende nevelpanters.

Daarna ging het langs de Soengei Lapan stroomopwaarts. Men moet op deze rivier prachtige uitzichten hebben, welke een drukker bezoek rechtvaardigen.

Weliswaar varen hier vele visscherpauwtjes op en neer, maar overigens is het een verlaten omgeving.

Daar, niet te ver van de rivier af, stond de panglong. In totaal woonden hier een veertigtal Chinezen, geheel zonder vrouwen, met een kepal. Zij hadden reeds gehoord van de komst van den jager — de kabarangin heeft vooral in het oerbosch soms verrassende snelheid. En zij verheugden zich erover want twee hunner landgenooten waren in deze omgeving overvallen door den Gestreepte, die geen genade kent.

Alsof hij een aanzienlijke gast was, zoo hebben zij Bischof behandeld. Met alle veertig aanwezigen ging hij aan tafel, en hoewel het maal eenvoudig was, het was voldoende.

En hij heeft zich verbaasd, hoe in deze omgeving zonder vrouwen, zindelijkheid en orde heerschte; de mannen zaten 's avonds in schoongewassen baadjes; het tandenpoetsen was er een religie.

De angst voor de tijgers was er zeer groot; niemand ging er uit naar het werk, zonder een houten speer bij zich, welke vlak achter de werkende menschen in den grond werd gestoken. Droevige bijzonderheden werden er verteld over hetgeen er reeds eerder gebeurd was, toen kameraden door tijgers werden weggesleurd.

Met twee Bataksche jagers, Ali en Asin is vervolgens de geheele omgeving van de panglong afgezocht, om tijgersporen te vinden.

De Bataks hadden uiterst slechte geweren en waren bovendien erg bang, werkelijk te zullen vinden, wat zij zochten — op het moment suprême had hun snaphaan het zeker afgelegd. 't Was een zucht van verlichting waard, dat hun zoeken zonder succes bleef!

Wel schoot de heer Bischof twee varkens, welke hij als dank voor de gastvrijheid aan zijn Chineesche gastheeren aanbood. Doch dezen wilden dat onder geen omstandigheid zoo aannemen; zij wilden een kleine geldelijke tegenprestatie geven. En of hij wilde of niet, de gast moest een gulden per stuk voor de gedoode dieren aannemen.

Des avonds was er een groot en feestelijk Schweine-essen!

Twee dagen lang had het verblijf in de panglong geduurd; daarna moest de tocht weer worden voortgezet. De tijgers wachtten niet.

De marsch ging in zuid-oostelijke richting, waar de Batang Serangan moest loopen. Tegen het vallen van den avond werd een plaats voor overnachting gemaakt tusschen drie boomen, ongeveer ter hoogte van twee en halve meter; men slaapt daar — tenminste wanneer men over een constitutie en over een gemoedsrust als de heer Bischof beschikt — als bij zich thuis.

Den volgenden dag wachtte den jager een onaangename verrassing, gevolg van het niet meenemen van een kompas:

De richting was verloren.

Het was dus zeer wel mogelijk, dat hij in een grooten kring had rondgelopen. De gedachte was niet aangenaam, maar als het zoo was, diende hij zich er mee te verzoenen.

Gelukkig bracht echter de avond uitredding. Als men dan nl. op een hoog punt klimt, een heuvel of een hoogen boom, dan zijn de lichten van Brandan te zien d.w.z. de plaatsen waar de uit de olieboringen ontsnappende gassen worden aangestoken en een grooten waaier van vlammen uitspreiden.

Den dag daarop bracht een nieuwe sensatie. Plotseling bij de kromming van een pad bevond onze jager zich tegenover een... neushoorn.

Allen, die de film Trader Horn hebben gezien, zullen zich herinneren hoe deze dieren plotseling tot een woedenden en woesten aanval kunnen overgaan, waarbij de mensch reddeloos is verloren.

Bij de nadering van den heer Bischof hief het dier zijn geweldigen kop, snoof... en draaide zich om, om langzaam weg te loopen. De Sumatraansche neushoorn is belangrijk veel kleiner dan die in Afrika; alleen de kop is buiten alle verhoudingen groot.

Er is niet geschoten, daar de jacht op deze dieren is verboden.

De speurtocht naar tijgers eindigde, toen de heer Bischof het oerbosch verliet tusschen Darat en Boekit Tinggi. Het zoeken was vergeefs geweest.

De „maneaters” loopen daar nog rond, tenzij ze in de vallen zijn geloopt, welke onze jager daar hielp opstellen.

Bij den controleur werd „afgemonsterd”.

Een smadelijke nederlaag is het echter niet geworden.

Want plotseling (de jager was al naar Medan teruggekeerd) kwam er bericht van den controleur van Pangkalan Brandan, dat in dezelfde streek, op de concessie van Pantai Boeaja een solitair ontzaglijke verwoesting aanrichtte. De bewoners van den kampong Gadja Mati waren uit vrees weggetrokken, om zich in Pantai Boeaja te vestigen.

Alleen een oude Maleier, Genap was achtergebleven. Hij zou nog een belangrijke rol in het verder verloop der gebeurtenissen spelen.

Het was wel een vernielzuchtige solitair, die telkens en telkens weer terug kwam, de ladangs plattepte en zelfs niet op zij ging, wanneer er nu en dan een huisje op zijn weg stond. Wat er dan overbleef laat zich denken.

Maar nu de ontmoeting!

Dat was een daverende gebeurtenis, in de verschillende beteekenis van het woord. De eerste, de beste avond, dat Bischof ter plaatse was zijn de krachten gemeten tusschen list en geweld. Toen is gebeurd, wat men het hoogtepunt van dit verhaal zou kunnen noemen.

Oh, Genap was blij. Hij had met dien olifant een appeltje te schillen; die was de oorzaak, dat al zijn saudara's waren weggegaan, dat het nu een woestijn was in het eertijds lachende wereldje daar in het oerwoud.

Hij had van den administrateur van Pantai Boeaja de opdracht gekregen, dat hij niet van de zijde van den toean mocht wijken — hij heeft dat letterlijk opgevat, wel eens te letterlijk naar Bischof ons toevertrouwd.

Dien eersten avond — ja, hoe is het toen gegaan? Met zijn tweeën zaten ze boven op hun afgeknotten boomstam. Genap hield te lamp, toean het geweer. Langzaam, heel langzaam naderde een donker gevaarte... de solitair!

Licht! zei de toean, en er was licht. Maar helaas, zenuwachtigheid en ouderdom speelden hun bedrieglijk spel, en de lichtbundel viel, waar de solitair niet was.

Een snelle greep corrigeerde deze fout. En toen...

Daverde met toemeloos geweld het geluid van den getroffen olifant door de lucht. In zijn volle lengte richtte hij zich op en met schrik ontwaarden de wrekens der gerechtigheid dat zijn snuit en tanden ver uitstaken boven de hoogte van hun zijplaats. De kogel moest langs den schouder naar binnen zijn geslagen.

Maar — beslissend was het niet geweest. Het dier vluchtte het bosch in. Even later werd een plof gehoord: het scheen gevallen. Later werd op die plek veel uitgespoten bloed gevonden; de long moest zijn geraakt.

Het verdere verhaal kunnen we u sparen. Het spoor van den olifant werd natuurlijk gevolgd, een paar dagen lang. Verscheidene malen bleek het dier gevallen: overal waren bloedsporen. Totdat... Alles doodliep in de vallei van de Soengei Seboembah. Hier houdt het feitenverslag op, en beginnen de veronderstellingen. Sommigen zeggen, dat de olifant bij het oversteken van deze rivier is verdronken, doordat hij te zwak was zich tegen den stroom te verweren. Anderen bestrijden dit en meenen dat hij een heel eind verder uit het water is gekomen om zich te begeven naar de plek, waar zijn vaderen verzameld liggen; de geheimzinnige legendarische plaats, waarheen alle olifanten gaan, die voelen dat zij met dit leven hebben afgedaan.

En toch?

Een ieder had zich reeds geschikt in deze nieuwe teleurstelling, toen den controleur uit de diepte van het oerwoud het bericht bereikte, dat de doode olifant was gevonden. Onmiddellijk werkten de telefonen, onmiddellijk werd een man op kondschap uitgezonden. Nieuwe spanning!

Verflixt — zei Bischof — das wäre ja schön gewesen!

Helaas, de rimboebewoner heeft een rijke fantasie. Uit den wensch wordt spoedig de voorstelling geboren, uit de voorstelling het bericht, dat men onbegrijpelijke snelheid wordt overgebracht.

Het verhaal eindigt hiermee, dat de Sultan van Langkat geen tanden heeft gekregen van een solitair, de administrateur van de B.P.M. geen linker-voerpoot voor een bloempot, en de controleur geen rechtervoerpoot.

En Bischof geen premie.

VOOR AL UWE REIZEN	
Reisbureau LISSONE N.V. AMSTERDAM Leidschestraat 5	Reisbureau LINDEMAN N.V. DEN HAAG Groenmarkt 22
- N.V. Ned. Ind. Reisbureau LISSONE-LINDEMAN -	
BATAVIA-CENTRUM: Rijswijkstraat 2 GENUA Uff. Informazioni C.I.T. Stazione P. Principe	SOERABAYA: Simpang 4 PARIJS „EXPRINTER” 26 Avenue de l'Opéra
Dam 10	5033 en elders
J. J. BOUVY, „Hotel Splendide” Boulevard Dugommier 61 MARSEILLE	

Revolutionaire partijen in de West

El Asalto á Curazao”.

P. R. V. en P. C. V., slechts één letter verschil, maar aanleiding gevend tot een totaal nieuwen kijk op de gebeurtenissen in en om de Caraïbische Zee en de Golf van Mexico!

P. R. V. — Partido Revolucionario de Venezuela — is een gewoon verschijnsel in Venezuela, evenals elders in Latijnsch Amerika. Een revolutionaire partij heeft in de verschillende republieken eigenlijk altijd bestaan, sedert zij zelfstandige machten werden. De P. C. V. — Partido Comunista de Venezuela — is iets van den laatsten tijd.

Revolutionaire partijen trachten het bestaande bewind omver te werpen, ten einde door eigen leiders de vrijgekomen plaatsen te doen bezetten. Ieder wil toch op zijn beurt wel eens een plekje in de buurt van de schatkist innemen, tot welzijn van 't vaderland! En, als één persoon met zijn aanhang zich daar te lang staande houdt en anderen den toegang blijft versperren, dan wast automatisch de ontevredenheid en vindt uiting in meer of minder vurig gestelde proclamaties, in invallen hier of opstanden daar in het begeerde gebied. En slagen deze laatste, dan treedt generaal zus in de plaats van den weggejaagden generaal zoo... en veel verandering komt er niet in het algemeen aspect der zaken.

Daarom spreekt in het boekje, waarvan de titel hierboven is afgedrukt de schrijver van het voorwoord, Miguel Otero Silva, dan ook verachtelijk van „Gómez, Castro, Crespo, Guzman y demas sátrapas” en voegt erbij „que han exprimado desde una arbitraria presidencia el sudor de los trabajadores venezolanos” (die een willekeurig presidentschap gevoerd hebben ten koste van het zweet der arbeiders van Venezuela). In hun school hebben zich gevormd en met hen hebben samengewerkt „presidentes futuros”. Tenzij... de P. C. V. dit weet te verhinderen. Want deze heeft veel verder strekkende voornemens. Zij wenscht niet „cambiar a Gómez y su camarilla por otra camarilla análoga” (Gómez en zijn kliek te vervangen door een gelijkwaardige kliek), maar zij streeft kort en goed naar „El Gobierno Obrero y Campesino”, (Regering van arbeiders en boeren). Het ideaal van hamer en sikkel dus, welk embleem trouwens op het boekje staat afgedrukt.

Op den weg, die naar dien heilstaaf voert, zijn echter bezwaarlijke hinderpalen, die het tot stand komen ervan tegenhouden en daartoe worden natuurlijk misdadige middelen niet versmaad. Twee dier obstruerende machten zijn de tegenwoordige regering van Venezuela en die van ons land in verbond met, of liever in dienst van de groote petroleum-maatschappijen. Beide regeringen zijn „Instrumentos criminales ambos de la Royal Dutch Shell y de la Standard Oil Comp”. (Beide misdadige werktuigen der R. D. S. en van de S. O. C.). Dat staat althans te lezen in de opdracht van het boekje aan de „Trabajadores sacrificados en Curazao y en Aruba”.

De petroleum-maatschappijen, dat zijn de eigenlijke organisatoren van vele wandaden, die daar op Curazao en op Aruba nog dagelijks geschieden. En de olie is de oorzaak van onderdrukking en uitbuiting der „obrerros”, van moord en doodslag zelfs, waarvoor geen der beide regeringen terugdeinzen! „Buscad el petróleo” (Zoek naar petroleum) en gij hebt den sleutel tot alle internationale conflicten, zooals „Buscad la mujer” (Cherchez la femme) de sleutel is tot alle menselijke geschilpunten, citeert de schrijver met instemming uit een werk van Louis Fisher.

„Un golpe de mano” (een aanslag) op het eiland Curazao met de grootste petroleum-installaties der wereld paste dus in het programma dergenen, die aan de heerschappij van het kapitaal, aan de uitbuiting der „clase de trabajadores” (arbeidersklasse) een einde willen maken en den heilstaaf voor „Obreros y Campesinos” in het leven roepen.

Hier was een aanrakingspunt der P. C. V. met de P. R. V. te vinden. Gustavo Machado komt in Panama in aanraking met Rafael Simon Urbina, heeft een kort onderhoud met hem en er wordt besloten, met hem samen te werken, ofschoon van zijn zienswijze zeer weinig bekend is. Of hij die heeft, blijkt eigenlijk niet; het schijnt, dat Urbina alleen werd uitgekozen, omdat men wist, dat hij anti-Gómez, of liever, meer bepaald anti-den Gouverneur van den Staat Falcón was en... omdat men niemand anders bij de hand had.

Urbina komt in het geheim op 31 Mei per s.s. Buenos Aires met twee metgezellen B. O. (alleen met initialen aangeduid) en een zekeren Gustavo Tejera op Curazao aan. Onopgemerkt worden zij door Machado per auto naar het communistische hoofdkwartier „Mi Deseo” gevoerd en hier worden de plannen besproken en vast-

gesteld. De uitvoering ervan had plaats op den beruchten Sen Juni en omtrent de feiten leert het boekje ons niet veel, dat niet reeds bekend was. Langer kon niet gewacht worden, want de „krijgskas” was alles behalve goed gevuld — uit Mexico waren kort tevoren na een dringend telegram \$ 100 ontvangen — en de beschikbare wapenen bestonden uit 37 kapmessen, één groote en twee kleine bijlen, een Mauser-pistool van Urbina en een revolver van Machado.

En, gelukkig voor ons, viel de buit ook niet mede; niet meer dan een honderdtal geweren, ongeveer 50 pistolen en eenige karabijnen benevens een betrekkelijk geringe hoeveelheid patronen. Welk amateurswerk de overval eigenlijk was, blijkt o.a. uit deze mededeeling van den schrijver: Toen de buitgemaakte ammunitie werd nagezien, bemerkten de aanvoerders, dat op de meeste patronen geen loden of stalen kogels zaten, maar houten proppen. Hun werd toen uitgelegd, dat dit exercitie-patronen waren, wat zij blijkbaar niet wisten. En, toen de geweren en karabijnen verdeeld werden, moest aan ieder der manschappen de behandeling ervan gewezen worden. Voor oefening loste ieder hunner toen eenige schoten, zoodat de aanvoerders genoodzaakt waren te roepen, de patronen niet te vermorsen! Dat wordt op blz. 77 in het hoofdstuk „El triunfo” vermeld.

De rest, het oorlogje spelen in de bergen bij Coro, interesseert ons slechts weinig. Het liep natuurlijk uit op een vlucht, waarbij Urbina en Machado zich in veiligheid wisten te stellen. En de laatste vond in de 2½ jaar, die sedert „el asalto” verlopen zijn, gelegenheid, alles, wat daaraan vastzat, nog eens te overdenken, en — dit schijnt ons het meest bedenkelijke — er leering uit te trekken. Zijn boekje maakt inderdaad den indruk van een „reclamer pour mieux sauter”. Voortaan geen samenwerking meer met revolutionaire partijen in Venezuela, die slechts op omverwerping van de bestaande regering aansturen. „Weg met Gomez” kan een leuze zijn, maar einddoel moet zijn, het land te bevrijden van het juk der exploitatie door groote maatschappijen, het vernietigen van hare concessies en het in bezit nemen van hare ondernemingen.

Noch leden eener P. R. V., noch die der P. C. V. zijn begeerlijke elementen der samenleving op Curazao en elders, maar de laatste allerminst. Scherp toezicht op vreemdelingen blijkt meer dan ooit noodig; dat is minstens één der leeringen, die uit het boekje van Machado voor ons Gouvernement te trekken zijn!

C. K. KESLER.

Amsterdam, October 1932.

Van Week tot Week.

Van Maandag 31 October tot Zondag 6 November.

H. M. de Koningin heeft f 1000 geschonken voor de tehuizen van het Leger des Heils in Ned.-Indië voor Europeesche crissislachtoffers. Bovendien heeft H. M. een gift doen toekomen aan de bedelaarskolonie van Mohammadijah.

In het Col. v. Ged. v. d. Volksraad heeft de regeerings-gemachtigde voor financiën bij de behandeling van de interpellatie over de wijze waarop de verhooging van den zoutprijs geschiedde verklaard, dat de reg., om in de groote tekorten te voorzien, genoodzaakt zal zijn verdere belastingmaatregelen voor te stellen. Tot nu toe werd een verdere heffing op den invoer van luxe-voorwerpen afgewezen. Thans is het dep. v. fin. bezig met de voorbereiding van een dergelijke heffing. Het College nam het ontwerp aan voor uitbreiding van de Zoutregie tot Menado.

Bij den Volksraad is een ontwerp-ordonnantie ingediend tot besteding van de huidige opcenten op den benzineaccijns voor het jaar 1933.

De voorzitter van den Volksraad gaf een communiqué uit naar aanleiding van de heerschende meening als zouden de Volksraad en zijn leden zich zooveel mogelijk aan de bezuiniging onttrekken. Hiertegenover acht de voorzitter het dienstig de feiten te laten spreken.

De Volksraad drong, eigener initiatief, aan op toepassing van eventuele kortingen op zijn ambtenaarssalarissen en op alle inkomsten van de leden van den Volksraad, hetgeen ook is geschied. Afgezien hiervan is, door een geforceerd werktempo, het aantal vergaderdagen zooveel mogelijk beperkt, ondanks de belangrijke toename der werkzaamheden, hetgeen voor de leden als een extra-inkomstenderving is en voor de schatkist een bezuiniging beteekent.

VEREENIGDE OCTROOBUREAUX
BEËDIGDE OCTROOBEOZORGERS
H. J. KOOY - Ir. H. J. J. WEURMAN

BEZUIDENHOUT 69 'S-GRAVENHAGE
TELEFOON 772080 772081 772082

AANVRAGEN VAN OCTROOIEN VOOR UITVINDINGEN EN DEPONEEREN VAN HANDELS- EN FABRIEKSMERKEN IN ALLE LANDEN. 5044

Abonneert U op:

en

Adverteert in:

Het Katholieke Dagblad van
den Haag en Omstreken

DE RESIDENTIEBODE

TORENSTRAAT 27 — DEN HAAG

Telefoon 116120

5394

UITZENDING VAN DINERS

L. S. Stelt U prijs op een goed bereid diner?
Bestelt Uw maaltijden dan bij: 5297

FIRMA H. J. LOS Telefoon 556389
b. g. g. 555345

waar alles met eerste klas ingrediënten wordt bereid.
— Berkenboschblokstraat 2, Scheveningen —
Vluggende bediening. Concurrerende prijzen.

5125

Leden van „Oost en West”

Het aangewezen adres voor Uw

MEUBILEERINGEN

is **H. MEULDIJK**

Den Haag, Apeldoornschelaan 24—34

Telefoon 391872

5330

Alles prima eigen stoffeerwerk
— met garantie —

Steeds de grootste sortering voorradig

A. DE LIEFDE - OPTICIEN

voorheen 10 jaar bij de fa. A. W. Heijnen
JAVASTRAAT 19 — DEN HAAG
Telefoon 114051 Giro 163326

BRILLEN EN PINCE-NEZ'S

op voorschrift van H. H. Doctoren — Electricische slijperij
Face a mains, etui's, loupes, leesglazen, reis- en tooneel-
kijkers, barometers en thermometers — Specialiteit:
repareeren van antieke barometers en schoonmaken van
prismakijkers. 5227 Luxe Optiek

Schoenmakerij en Lederhandel „De Econoom”

Laan van Meerdervoort 570A (begin lijn 3)
DEN HAAG. TELEFOON 333706.

JACOB GILLESSTRAAT 12 — Telef. 556022

PRIMA SCHOENREPARATIEN

Kwaliteit hoog. Prijzen laag. 5498

Tevens groote sortering School-, Acten- en
Muziekasschen, Bagage-Artikelen, enz. enz.

Een boterham met

HENSING'S ROOMBOTER

is een ware lekkernij.

Belegt ze nu nog met

HENSING'S KAAS

of

FIJNE VLEESCHWAREN

en U hebt het toppunt van smakelijkheid.

M. HENSING, Van Hoytemastraat 113. Telefoon 775284.

J. M. MEERTENS

EFFECTEN EN ADMINISTRATIES

PASSAGE 82 — DEN HAAG

TELEFOON 115384

5292

Nu in verband met de groote waarschijnlijkheid van den veel grooter wordenden financieelen nood van het land over de heele linie zeer ingrijpende maatregelen worden overwogen is een commissie benoemd om na te gaan op welke wijze nog verdere bezuiniging op de uitgaven van den Volksraad verkregen zal kunnen worden, niet alleen door wijziging van de regeling der inkomsten der leden, doch wellicht door wijzigingen in de werkwijze door tijdelijke vermindering van het ledental of tijdelijke opheffing van het College van Gedelegeerden.

Welk Europeesch Parlement kan op zulk een zelfbeperking hogen?

Men verneemt, dat een radicale bezuiniging op de begroting voor 1934 een bedrag van 50 miljoen gulden zal opleveren, waarbij komt 10 miljoen aan nieuwe heffingen en verbetering van oude heffingen. Ook het kantoor voor arbeid zal ernstig worden versoberd.

De salariscommissie heeft aan de regering haar voorstellen ingediend, houdende maatregelen, welke noodig zijn om per 1 Januari 1933 te worden ingevoerd, in afwachting van de tot standkoming der salarisherziening, welke in de eerste helft van 1933 wordt verwacht. Het overleg over de voorstellen der salariscommissie met de verschillende departementen is reeds aangevangen.

Te Soerabaja wordt weldra een filiaal van de Afd. Nijverheid v. h. Dep. v. Landb. opgericht tot voorlichting van de bevolking. Hiervoor is f 50.000 toegestaan. Leider wordt ir. Darmawan Mangoenkoesoemo, nijverheidsconsulent.

De bevoegdheid van toekenning van z.g. korte verloven is gecentraliseerd en uitsluitend gelegd in handen van de voorzitters van hooge colleges en de hoofden van departementen.

Uit het feit, dat een enkele Europeesche importfirma reeds handerolles bestelde tot een waarde van f 6.500.000, wordt geconcludeerd, dat de raming van de opbrengst van de tabaksaccijns ad f 18.500.000 zeker zal worden overtroffen. Waarover niemand wel rouwig zijn zal, indien de verwachting bewaarheid werd.

Benoemd tot burgemeester van Soerabaja de heer mr. W. H. van Helsdingen, secretaris van den Volksraad; tot pres. der Alg. Rekenkamer ir. E. P. Wellenstein, voorz. der kl. welvaartcom.; tot lid der Oecon. Com. Abdoel Rachman regent van Meester-Cornelis, en M. H. Thamrin, lid v. h. Coll. v. Ged. v. d. Volksraad.

Onder zeer groote belangstelling werd op 4 dezer de nieuwe ziekenzaal van de leprozenkolonie Laoe Simomo geopend. H. M. de Koningin-Moeder had voor den bouw een belangrijke gift geschonken.

Op verzoek van de A. M. J. M. wordt vrij vervoer derde klasse en van den inboedel toegestaan aan Europeesche werkeloosen.

De cons.-gen. der Ned. te Singapore meldde aan de regering: De Gef. Maleische Staten heffen van 29 October af op suiker een algemeen tarief van 5 cent en een preferentieel recht van 3 cent per pond. Op thee wordt een algemeen recht van 8 en een preferentieel recht van 6 cent per pond geheven.

Het antwoord van den min. van kol. aangaande de beginselen en de voorwaarden voor een centrale suikerverkooporganisatie houdt het volgende in: Z. E. stemt in met de oprichting van een vereniging waaraan het monopolie voor den verkoop van alle suiker in de eerste hand wordt verleend. Z. E. stemt eveneens in met de voorwaarden van de Ind. reg. ten aanzien van den zetel der vereniging, inmenging der regering in de leiding der vereniging, bescherming van de minderheden en overleg met de regering inzake den jaarlijkschen rietaanplant.

Deze voorwaarden zullen in de statuten worden belichaamd.

Thans volgt overleg met het werkcomité opdat spoedig de noodzakelijke ontwerpen bij den Volksraad zullen kunnen worden ingediend.

Machado heeft een besluit, dat den suikeroogst 1932/33 tot twee miljoen ton beperkt en den datum der opening van den maaltijd op 1 Februari vaststelt, onderteeekend. Dit beteekent, dat met het plan Chadbourne en andere plannen de Cubaansche suikermarkt voor het jaar over 3 miljoen ton beschikt.

Berichtgeving hoofdzakelijk ontleend aan Aneta en de N. R. Ct.

Zorg wordt verdreven door actie. Wanneer iets u drukt, doe er dan terstond wat aan, ook al brengt dit nog geen oplossing. Elke daad, aan een moeilijkheid gewijd, geeft u een gevoel van voldaanheid, dat uw zorg verlichten zal. (Maandblad „Success”).

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvljht

„Boeatan” buiten 's Gravenhage.

Zooals bekend, geeft „Boeatan”, ook buiten de Residentie, zooveel mogelijk demonstraties van haar werken en streven.

De Deventersche dagbladen vermelden thans, dat in deze, niettegenstaande de minder gunstige tijden, zich steeds ontwikkelende fabrieksstad — waar ook de Middelbare Landbouwschool, onder leiding van dr. H. H. Zylstra, gevestigd is — gedurende de laatste dagen dezer week, van Donderdag 10 tot en met Zondag 13 Nov., door Boeatan — eene tentoonstelling van Indonesische kunstnijverheid zal worden gehouden, in samenwerking met het Koloniaal Landbouw-Museum aldaar, in „Ons Huis”, de mooie en nuttige stichting van het Deventersche „Instituut voor Volksontwikkeling”, Bagijnenstraat 5, dat er zich uitnemend toe leent.

In de groote vergaderzaal komen, langs de drie vensterlooze wanden, de verschillende Indonesische weefsels goed tot hun recht, terwijl op tafels in 't rond allerlei groote en kleine voorwerpen van volkskunst, zoowel van vlecht- als metaal- en houtsnijwerk uit onderscheiden streken, de aandacht trekken.

Daar zal ook op den eersten avond door de presidente van „Boeatan” een voordracht met lichtbeelden worden gehouden over Indonesische kunstnijverheid in het algemeen, om een — zij 't dan ook slechts vluchtig — een denkbeeld te geven van de velerlei technieken, welke door de inheemsche bevolking van Nederlandsch-Indië beoefend worden en het tentoongestelde zooveel mogelijk, vooral voor leeken op dit gebied, toe te lichten.

Er wordt veel publiek verwacht.

**

In het laatst dezer maand zal door „Boeatan” medewerking worden verleend aan de mooie door de afdeling Rotterdam, der Vereeniging S. I. M. A. V. I. — Steun in Medische Aangelegenheden voor Inheemschen) te organiseren Bazar, in het gebouw „De Eendracht”, Goudscheweg 130, welke grootsch wordt opgezet en zeer belangrijk behoort te worden.

Dr. W. C. A. Arbeiter, schrijft namens het Bazar-Comité, waarvan hij voorzitter is, als inleiding tot een keurig uitgegeven, uitvoerig propagandaboekje:

„Een bazaar ten bate van „Simavi”! Dit is een nog niet vernomen, nieuw geluid. Het is een geluid, dat door moet dringen in alle Nederlandsche harten, want het moge uitgeschreeuwd worden: „In de uitgestrekte Indische gebieden van Groot-Nederland heerscht bittere medische nood.”

„In ons goede Vaderland vinden wij een arts op plm. 1500 inwoners. Java met meer dan twintig miljoen zielen telt ruim 500 artsen. Voor de rest van Indië zijn de verhoudingen nog veel ongunstiger. Dooreen genomen vindt men één op vijftigduizend en verhoudingen van één op honderdduizend zielen in schaarsch bevolkte gewesten komen vaak voor.

„Wij bezitten Indië nu drie eeuwen. De strijd tegen lichamelijk lijden, als een der eerste beschavingsverschijnselen ontbreekt op vele plaatsen volkomen.

„Nederland is, wil zijn en ook blijven het Moederland van Nederlandsch-Indië. Maar dan ook moeten wij inhalen een achterstand, die bij eenig nadenken huivering-wekkend is en van dramatischen ernst.

„Het Moederland zorge naar vermogen voor zijn Indische zieken, gewonden en kraamvrouwen.

„Komt allen de beide laatste November- en de twee eerste Decemberdagen naar ons Indisch dorp met zijn markt, waar elk wat wils vinden zal; bezoekt onze tentoonstelling, Indisch restaurant, theeschenkerij, enz., enz. U zult daar vinden een frissche, opwekkende atmosfeer van daadwerkelijk leven, daar gebracht en onderhouden door onze vrouwen. Daar is alle Jan-Salieggeest verdreven en wordt eendrachtig gewerkt voor een hoog ideaal.

„Helpt ons menschen. Onze inlandsche zieken hebben u noodig. Verblijdt ons Comité met geldelijken steun, met goederen voor onze markt. Vooral nieuw speelgoed is bijzonder welkom.

„Vergeet de data van den bazaar niet; tegen een matig entree kunt u daar iets zien en hooren van ons Indisch wonderland.

„Voor den openingsmiddag worden uitnodigingen toegezonden. Indien Gij er prijs op stelt, zenden wij ook u een invitatie”.

Het adres tot wie u zich wenden kan, is mevrouw E. M. Arbeiter—Klüssener, 's-Gravendijkwal 24, te Rotterdam.

De enthousiaste echtgenoot van bovengenoemden geneesheer zal met mevr. Van Traa en andere

Iederen Woensdag Luchtmail naar Ned.-Indië!

vooraanstaande Rotterdamse dames, een tip-top Thee-gelegenheid beheeren, welke door „Boeatan” naar den eisch zal worden versierd en waar door jonge meisjes, in Indisch costume, zal worden bediend.

Er komt mede een belangrijke tentoonstelling van Indonesische kunstnijverheid, waaraan „Boeatan” ook deel zal nemen. Over een en ander hopen wij de volgende week meer te kunnen mededeelen.

Thans willen wij nog enkele woorden wijden aan Boeatan's nieuwste aanwinst: de, door dames van goeden smaak, zoozeer geliefde

Melatie-parfum.

waarvan uit Java onlangs een nieuwen voorraad van eenige liters, in Heulstraat 19, te 's-Gravenhage ontvangen is, welke dadelijk in de aardige, bolronde, Leerdamsche, fleschjes werd uitgemeten, om de daarnaar reeds geruimen tijd verlangende koopsters te kunnen tevreden stellen. In ieder irriterend flaconnetje drijft — ten bewijze der echtheid — een fijn, wit-Melatie-bloempje. Deze bloemen bloeien zelfs in Indië niet het geheele jaar door, vandaar dat de liefhebbers soms wat geduld moesten hebben. Maar gelukkig is deze bezending nu nog juist tijdig voor Sint Nicolaas aangekomen.

De heeren weten dus: waar zij terecht kunnen voor een zeer welkom cadeautje op 5 December aanstaande.

Naar aanleiding van deze Indische parfum, vestigen wij hier de aandacht op hetgeen door mevr. A. J. Resink—Wilkins en ook door R. Soedjana Tirtakoesoema werd geschreven over *Jogja'sch Reukwerk* in de jongste aflevering, Juli—October 1932, van *Djawa*, tijdschrift van het *Java-Instituut*, dat de laatste mail ons uit Indië bracht en dat zeker, niet alleen uit een volkenkundig oogpunt, vele parfum-lievende lezers en lezeressen zal interesseren.

Laatstgenoemde schrijft:

„Geurige oliën worden gemaakt door distillatie van bloemen, voornamelijk melati en kenanga, uiteraard op een zeer primitieve wijze. De ratjik-olie is een vermenging van verschillende bestanddeelen. De naam duidt dit reeds aan: ngratik: iets toebereiden uit juist afgestemde hoeveelheden ingrediënten. Vroeger werd ratjikolie alleen bereid in den Kraton. Het laatste heeft Ratoe Ageng, de moeder van wijlen Soeltan VII, zich ermede bezig gehouden, het als een Vorstelijk voorrecht beschouwende. Na haar dood, omstreeks 1890, achtte men het in den Kraton blijkbaar te lastig, want sedert dien tijd is de bereiding geen „patent” meer van den Kraton.

„De bereiding werd voortgezet in het huis van Pangéran Adipati Mangkoeboemi III (*), een zoon van de Ratoe Ageng. In het huis van Png. Arja Adiwinata, een jongeren broeder van Soeltan VII, heeft men zich slechts korten tijd met de bereiding van de olie bezig gehouden.

„Na den dood van Png. Ad. Mangkoeboemi heeft een der zoons de bereiding voortgezet, en thans geldt die olie als in het bijzonder behorende bij het Mangkoeboemengeslacht. In Soerakarta wordt deze olie ook wel bereid, maar blijkbaar niet zoo goed als in Jogja, tenminste, de Ratoe Mas, de gemalin van den Soesoehoenan Pakoeboewana X, betreft haar reukolie wel van leden van het Mangkoeboemengeslacht.

„De djebad-olie is eigenlijk hetzelfde als deze ratjik-olie, maar in den vorm van een zalf. De bereiding bestaat daarin, dat de ratjik-olie gekookt wordt met bijenwas. Een nadeel hiervan is, dat de geur spoedig vervliegt. In de kom van de zalf worden dan ook gewoonlijk elken dag bloemen gelegd.

„De leden van het Mangkoeboemengeslacht gebruiken dan ook nimmer djebadzalf, maar altijd ratjik-olie”.

Op het artikel van mevrouw Resink hopen wij de volgende week terug te komen.

De Kartini-herinneringen, waaronder prachtig Japarasch houtsnijwerk, zijn nog enkele dagen in Heulstraat 19, 's-Gravenhage, te zien.

Daarna komt: de Sint Nicolaas-uitstalling.

*) Png. Arja Mangkoeboemi I is later Soeltan Hamangkoeboewana I geworden. Png. Arja Mangkoeboemi II: Soeltan VI.

Elk beroep kent sterren en mislukkingen. Niet, welk beroep ge uitoefent, maar hoe, bepaalt uw succes. (Maandblad „Succes”).

NEUTRALE SCHOOLVEREENIGING „SWEELINGSCHOO”

1ste SWEELINGKSTRAAT 22-24 - DEN HAAG

6 jaar L.O. met Fransch en Handenarbeid. Opleiding voor H. B. S. enz.
4 jaar U. L. O. Opleiding Diploma A. en B.

De Directrice: Y. O. M. BRANDENBURG,
Leerares Paedagogiek M. O. A. en B.

5546

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschr.

I. Uit de Europeesche Pers.

China en Ned.-Indië.

Het *Soer. Hbl.* (28/9, 2de bl. „China en Indië”, Z.) is van meening, dat Indië geen aanleiding heeft zich te occupeeren met het optreden van Japan in Mantsjoerije. Een al te groot deel der Menschheid is gevangen in den ban der groote Vrees. Dan belegt men conferenties, sluit verdragen, doet concessies aan elkaar.... alles in de hoop dat de huidige voor hen aangename en voordeelige wereldfiguur immer zal blijven bestaan. Hierin slaagt men niet altijd. Soms zijn er mogendheden, jong en krachtig, die over deze *staketsels* heen zien; die zich niet immer aan banden willen laten leggen door papieren regelingen, en vragen: welk *Recht* daarin schuilt. Zij zien dat tal van verdragen niet zijn gebaseerd op redelijke overwegingen, doch op grof egoïsme, en weinig beter zijn dan assuranties tot bescherming van buit. In dit verband beziet Z. de gebeurtenissen in Oost-Azië. Het *krachtige Japan* schiep rust en orde binnen eigen landpalen en in zijn omgeving. Daartegenover gaat *China* onder in burgerwisten; buitenlandsche mogendheden schiepen daar geen orde. Dit is niet eene zaak van China zelve, sinds het zich keerde tegen alles wat vreemdeling is, en alle internationale verdragen verbrak, terwijl het zelf niet bij machte bleef, orde en veiligheid te bieden aan anderen. In dit amalgaam werden de Sovjet-leuzen geworpen. Als lid van den Volkenbond heeft China nooit iets betaald; het eischte bescherming tegen Staten waarmee het onmogelijk op eene lijn kan worden gesteld. Ook niet als het om *Recht* gaat, althans om recht dat in het leven wortelt. Met *slogans* houdt men het onvermijdelijke niet tegen; *anarchie* is geen bodem, waarin rechtsopvattingen kunnen wortelen, veel minder: die zich zouden kunnen doen gelden tegenover de opvattingen en normen, welke door volken op hooger niveau van staatkundige ontwikkeling worden gehuldigd. *Ons Gezag over Indië* is, naar hoogste rechtsopvattingen, onaantastbaar. Zoo in dezen Archipel echter een toestand ontstond van anarchie als sinds jaren het Chineesche rijk teistert en verscheurt, zouden andere mogendheden ons niet in eene staatkundige positie laten, waarin wij blijkbaar niet thuis behooren. Volken, in wie normale krachten werken, laten zich in hun opmarsch niet stuiten door het geschrei van den zwakke — hetgeen heel iets anders is dan: den kleine —. Ook hij die zich met overtuiging schaaft onder de vaan van het *Recht*, zal uit zwakte, welke uit ernstige fouten is geboren, moeilijk aanspraak kunnen gronden op bescherming. *De sympathie van de Chineesche bevolking in Indië* gaat uit naar het bedreigde moederland; hare reactie op de gebeurtenissen is echter hoofdzakelijk eene kwestie van sentiment. Men zond geld, betuigingen van sympathie, van verontwaardiging over het optreden van den vreemden indringer, en vond voor dezen termen van scherpe afkeuring. Evenwel, ook in *Indië* kan men niet blind zijn voor het feit dat in China, waar nationalisme aanwezig zou moeten zijn, zich uitend in de vorming eener eenheid, de chaos blijft bestaan. De partijen staan in China scherp tegenover elkaar als tevoren, en soms schijnt het alsof de onderlinge antipathie krachtiger werkt dan die jegens Japan. Van de Chineezzen in Indië kan men niet verwachten dat zij in eensgezindheid hier een nationalistische groep zouden kunnen vormen — gesteld dat dit onder Hollandsche vlag toelaatbaar ware — en zij aldus meer Chineesch zouden zijn dan het volk in China zelve. Een arbeidzaam, intelligent en spaarzaam volk als het Chineesche, behoeft slechts *orde en rust en geregelde toestanden* om zich zekere welvaart te veroveren. *De herdenking van den eersten verjaardag der bezetting van Mantsjoerije* is dan ook in Ned.-Indië in kalme gevierd. Het moge — zoo besluit Z. —, zoolwel door de Chineezzen in Indië als door de Nederlanders, worden begrepen: dat in de huidige wereldconstellatie onmogelijk naar regelen van verdragen kan worden gehandeld jegens een volk, dat blijken geeft niet in staat te zijn tot schepping van normale toestanden binnen de eigen landpalen, doch der wereld het beeld toont van hopelooze verwarring, anarchie en terrorisme. De natuur gaat nog altijd boven de leer!

Onderwerpen van internationaal belang treffen wij o.a. aan in *De Loc.* (3/10, blz. 28 „Weekberichten”), het *Soer. Hbl.* (26/9 t/m. 1/10, Correspondenties; 27/9, 2de bl. „Praatjes”), de *Deli Crt.* (3 t/m. 8/10, Correspondenties) en de *Java-Bode* (1/10, 3de bl. „Algemeen Weekoverzicht”; 28/9 „Japan en de Japanners”; 1/10 „Enkele woorden”, Z.).

Recht en plicht.

De Loc. (29/9, blz. 3) is van oordeel dat het inderdaad

mogelijk ware geweest de landsuitgaven aan te passen aan de sterk gedaalde inkomsten, maar dat daarvan in werkelijkheid geen sprake is. Er is thans méér wezenlijk verzet tegen voorgenomen maatregelen dan ooit te voren. Niet alleen is de critiek met name op *personeels-politiek* in den ruimsten zin thans scherper dan ooit, maar die critiek wordt juist thans in veel méér „maatschappelijke kringen” gedeeld. Men heeft vrij algemeen den indruk dat het positieve deel van het *Indische crisisbeleid* zich te eenzijdig heeft gericht op personeelszaken. En dan wel vooral in dien zin dat men, tot op dezen dag, daarbij het zwaartepunt legt op salarisverlaging, korting, wachtgeld en ontslag; en dat alle andere middelen om tot begrotingsevenwicht te geraken, eerst in de tweede plaats zijn overwogen. Met die *andere middelen* worden dan zoowel de onvermijdelijke beperking van het geheele overheidsapparaat als de opvoering der landsinkomsten en de billijker kostenverdeling tusschen Indië en Nederland bedoeld. Terwijl thans uit Nederland een krachtiger financieel parool wordt doorgegeven, ziet men in Indië *weer* het zwaartepunt vallen bij salarissen en positie der ambtenaren. Daarbij koppelt men de noodzaak van tijdelijke noodvoorzieningen aan het ontwerpen van een definitief salarissstelsel. En daarbij ziet men opnieuw op dit alles het accent vallen en talrijke andere middelen of langdurig overwegen, of zonder meer afwijzen. Aangezien deze *gouvernementele* personeelspolitiek een natuurlijken invloed uitoefent op die, welke in de *particuliere bedrijfswereld* gevolgd wordt, begint de ontstemming hierover veel grooteren omvang aan te nemen. In het particuliere zag men door vele concerns een juiste en milde houding aannemen; den laatsten tijd blijkt echter door steeds meerdere directies een andere houding te worden aangenomen.

Wij verwijzen naar *De Loc.* (29/9, blz. 6 „De V. V. O-protestmotie”; „Salaris-totaal en B. B. L-schema”; blz. 13 „De Leening”; 1/10, blz. 20 „De Leening”), het *Bat. Nwsbl.* (29/9 „Misbruik en Verspilling”, R.; 4/10 „Kwade Kansen”; „Twee duizend ambtenaren bijeen”) en het *Soer. Hbl.* (1/10 „De Week”, J. G. Boon).

Atjeh.

De *Deli Crt.* (3 en 4/10) geeft een verslag van een persgesprek met den Gouverneur van Atjeh, den heer A. Ph. van Aken. De toestand in Atjeh is niet onbevredigend. Op politiek gebied heerscht een rust, welke mede door de malaise wordt bepaald. Ook de Atjeher ondervindt de ongunst der tijden en hij moet thans meer dan vroeger werken. Dat leidt er vanzelfsprekend toe dat er, evenals overal elders in Indië, minder aan politiek wordt gedaan. Dit wil nog niet zeggen dat voortdurende waakzaamheid overbodig zou zijn. *In Atjeh moet men altijd op zijn hoede zijn, waarbij vooral de Westkust aandacht behoeft.* Daar zijn nieuwe wonden geslagen en de haat tegen de Kompenie is er onverzwakt. Hier vooral liggen altijd mogelijkheden voor verrassingen. In Atjeh bevindt zich voorts op het oogenblik een prediker van de *Achmadiyah-beweging*. Deze leer verkondigt de komst van den profeet en sommigen gelooven dat de profeet er reeds is. Een Padan-ger, thans te Kota Radja, spoort de menschen aan tot zeer godsdienstig leven, wat bij de komst van den profeet ook inhoudt dat men zich langzamerhand van zijn aardse goederen ontdoet. Dit scheidt de gelegenheid tot oplichting en kan voor de rust in Atjeh bedenkelijk zijn. Ingrijpen van het Gouvernement ten aanzien van de gevoerde propaganda achtte de gouverneur niet noodig; de bevolking zelf heeft zich te weer gesteld. De tegenstand der oelama's is verklaarbaar. De *Achmadiyah-beweging* beoogt het verspreiden en propageeren van liberale islamietische leerstellingen, zooals die vervat zijn in de publicaties van den bekenden stichter der Achmadiyah-beweging Mirza Gulam Achmad (centrum Lahore). Juist omdat die leerstellingen zo'n liberalen geest ademen, krijgt de Achmadiyah-beweging in Ned.-Indië een geweldige tegenkanting van orthodoxe Islamieten, die vrijwel het grootste deel der in deze Gewesten wonende Mohammedanen uitmaken; vooral in Atjeh, centrum van orthodoxie op het gebied van den Islam. *Bevordering der betrekkingen tusschen Sumatra's Oostkust en Atjeh* is wenschelijk. Tapanoeli en Atjeh vinden voor hun producten een logischen afzetweg naar de Oostkust. Indien de Oostkust rijst kan betrekken uit Atjeh, is dat voor beide Gewesten een voordeel. Ook de Atjeh-tram en de Deli Spoor zullen er wel bij varen, terwijl de noodzaak van het kopen van Britsch-Indische rijst minder klemmend wordt. Er bestaat *geen beter pacificatiemiddel dan de aanleg van wegen*. Met de geringe middelen, welke als gevolg van de crisis ten dienste staan, moet worden gewoekerd. Het plan van den wegaanleg Kota Tjané-Blang Kedjeren is thans op den voorgrond gekomen, zoodat men een auto-weg zou krijgen van Medan naar Blang Kedjeren; de huidige verbinding (autoweg) gaat tot Lawe Oenan, iets voorbij Kota Tjané. De idee van

de verbinding via Lököp heeft afgedaan. De geschiedenis van den zelfbestuurder van Babel (sinds 1914 in functie) is die van een flinken kerel, die zijn macht echter aanwendde op een wijze en met een succes, welke typisch Oostersch zijn. Geen der zestig volkshoofden, die thans ebnparig zijn afzetting aan den gouverneur hebben gevraagd, is ooit in verzet gekomen en niemand heeft den fg. controleur durven waarschuwen dat de bevolking werd uitgezogen, en dat een schrikbewind werd gevoerd. Van den thans verwijderden zelfbestuurder heeft de bevolking geslikt, wat zij van geen Nederlandsch Gezag dulden zou. Het gebeurde in de Alasvallei is een typisch staaltje van slechte oud-Oostersche bestuursmentaliteit, zooals in het verleden zoovele Inlandsche heerschers het onder hun gezag staande volk hebben uitgebuut ten eigen bate.

De Deli Crt. (6 en 7/10) bepleit vervolgens de belangen van de Meulaboh-groep en de Singkel-groep ondernemingen der Société Financière des Caoutchoucs ter Westkust van Atjeh.

De 18de Jaarmarkt te Soerabaja.

Het Soer. Hbl. (26 t/m. 30/9, 4de bl.) geeft een beschrijving van de 18de Jaarmarkt te Soerabaja. De Soerabajasche Handelsvereniging gaf in samenwerking met de Afd. Handel van het Dep. van L. H. en N. op duidelijke wijze een inzicht in de enorme betekenis van den Export voor de welvaart van Indië. Het paviljoen van de Middenstandsvereniging vormde de clou van deze Jaarmarkt. Enkele kweekers gaven zich op voor deelname aan een bloementoonstelling; de heer De Ruyter de Wildt kwam uit met een fraaie inzending cacteeën. Voorts stelden de heeren Drs. A. Rant en J. H. Coert de aan de Natuurhistorische Vereniging toebehoorende curiosa ter expositie beschikbaar en werd de heer Mr. E. van Delden bereid gevonden zijn bij entomologen beroemde en tot de grootsten der wereld behoorende, wetenschappelijk opgezette verzameling van vlinders voor hetzelfde doel af te staan. De „Dralle“-stand der op Ngagel gevestigde fabriek van parfumerieën, zeepen en toiletartikelen, trok de aandacht; het Ned-Ind. fabriekaat doet in geen enkel opzicht onder voor het Europeesche product.

In het Soer. Hbl. van 30 Sept. (2de bl.) wordt de Stand van de Natuurhistorische Vereniging en de Vlinder-collectie uitvoeriger beschreven. Merkwaardig was o.a. de Mierenboom, door Rumphius vóór 1702 in de Molukken ontdekt, en in 1929 door Dr. Rant naar Java overgebracht. Er is hier sprake van een symbiose tusschen mieren en planten. In de boomschors bevinden zich gaatjes; de mieren eten het merg weg en leven in en op den boom. De Vlinder-collectie van Mr. E. van Delden bestond uit 17 doozen. Doos 1 en 2 bevatten zeldzame Papilio-soorten uit den geheelen archipel, o.a. de mooie „Papilio androcles“ van Celebes en de „Papilio ulyses“ van Nieuw-Guinea. Doos 3 toonde de groote Papilios van de Molukken en N-Guinea. De „Papilio chimaera“ van het vroegere Duitsch-Nieuw-Guinea is zeer zeldzaam. In doos 4 bevonden zich o.a. Lepto-circussoorten, aardige vlindertjes met lange staarten. Het vijfde van de „Symbrenthia hippalus“ van Noord-Celebes, is uiterst zeldzaam. De twee mannetjes van de „Libythea geoffroyi“, van Kangean en van Celebes, zijn eveneens uiterst zeldzaam. Doos 14 toonde den grooten Atlas-vlinder van Java en een tweede, zeer zeldzame soort, de „Attacus edwardsi staudingeri“, ook van Java. Doos 15 bevatten den zeldzamen Maanvlinder van Java en den donkerder vorm van dezelfde soort van Celebes. Notaris Bek vertoonde films van de excursies der Natuurhistorische Vereniging.

Zuid-Sumatra.

In de Java-Bode (1 en 3/10) en het Soer. Hbl. (1/10, 2de bl.) vertelt Z. van Zuid-Sumatra, dat na Java het grootste deel van het Westersch kapitaal en de Westersche energie tot zich trok. Goede kolonisators zijn als regel „bad starters“, doch „goed finishers“; het speculatieve element in menig ontginning was dikwijls de stimulant, die allerlei bezwaren deed overwinnen. Dit houde men voor Zuid-Sumatra in het oog. Zeker zijn hier tal van ernstige vergissingen en mislukkingen aanwijsbaar, doch men vergeet niet dat ook hier de critiek gemakkelijk is, en de kunst zeer moeilijk. Hij, die een oordeel wil vellen over de Giesting-kolonisatie, houde rekening met de groote moeilijkheden van het Hoofdbestuur van het I. E. V., om van bureau-menschen en opzichters, in een primitieve omgeving landbouwers te maken. En wanneer het gaat om kostbare mislukkingen, als ondernemingen om het Ranaumeer, althans vóór hare reorganisatie, plaatse men den beoordeelde vooral in het kader van zijn tijd. Er is soms al te uitbundig geëxperimenteerd; de bewijzen liggen allerwegen opgetast. Wanneer men de kostbare spoorbaan ziet, die bij Oosthaven begint en in een dun bewoond gebied dringt, kan men het slechts betreuren, dat men zich niet bepaalde tot een flinken hoofdweg, waarover thans autobus en vrachtwagen zouden jagen. Die spoorbaan is slechts te zien als aanduiding van heel verre mogelijkheden, als eene uiting van het streven: altijd den nokbalk te leggen vóór het huis is opgetrokken. Maar toch, die baan is er nu eenmaal, en zij blijkt een demonstratie van Westerschen ondernemingszin. En wie wist, een twintig jaar geleden, welke mogelijkheden verscholen lagen in den auto? Wie weet zelfs thans, hoe het verkeersaspect zich zal wijzigen door

lichte vrachtauto's met ruwolie-motoren, als thans opkomen? Oosthaven is nog niet veel, als oceaanhaven; Telok Betong, verdedigd door den resident Craandijk en ten ondergang veroordeeld door een andere autoriteit, bestaat nog altijd, groeide zelfs. De „peperbeurs“, te Tandjong Karang gebouwd en waar alle peper van Zuid-Sumatra zou samenstromen om er te worden verhandeld, is niet meer te vinden. Het oude hoogovenbedrijf zakt met den dag dieper in de wildernis. Wat bleef er over van de stoute droemen van den Duitschen ingenieur Herrings, die het hier voorkomende ijzererts door middel van kabeltransport naar zee wilde brengen? Er is meer dan een half miljoen gulden in verwerkt; men produceerde ijzer tot Mei 1921, toen het bedrijf moest worden stopgezet. Thans is er geen enkele Europeaan meer; een klein aantal koolies houden er nog wacht. Ondanks den ouden strijd, is Tandjong Karang er, met Telok Betong, en stevig uitgegroeid. Resident Junius knapt deze stadjes aardig op, gaf ze een vroolijk aanzien, liet er zelfs flathuizen bouwen. Er bestaat een behoorlijk hotel-gebouw en een planters-hospitaal. De Regeering tracht de Inlandsche paupers op Java te overtuigen van de wenschelijkheid der verhuizing naar Zuid-Sumatra, waar reusachtige streken braak liggen. De Lamponger prefereert voor zijn peper verschen boschgrond, en sawahs zeggen hem niets. In dit land kunnen zonder bezwaar duizenden Javanen worden ingeschoven; de eenige kwestie is: moeten deze Javanen al dan niet in het margaverband worden opgenomen? Het kolonisatie-rapport zegt: ja! Vele anderen zeggen: neen! De kolonisatie van Javanen is den tijd van zorgen nu eindelijk te boven. Eenige maanden geleden bracht men in uiterst korten tijd 7000 Javanen naar de Lampongs, volgens het z.g. plan-Bastiaans. Thans vestigen de kolonisten zich bij Soekadana, omdat het Gedong-Tataän terrein (33.000 zielen) reeds vol is. Gedong-Tataän leverde reeds 500.000 picol padi, zoodat de import van rijst in de Lampongs vrijwel is afgelopen; hier is geen tijd van voedselschaarschte (mongso patjeklik) vóór den grooten oogst. In 1928 werden van hieruit p. m. f 2300 tot f 5400 door kolonisten naar hun familie op Java gezonden. De meeste kolonisten koopen hun heerenindien af. Het volk in de oude kolonisatie ziet er welvarend uit, goed gevoed en gekleed; er worden veel gouden sieraden gedragen en men ziet hier vele fietsen. Onder elkaar worden de gronden verkocht voor f 200 per bahoe en sommigen bezitten reeds 5 à 6 bahoes sawah. Zoo werkt ook hier de oude wet: het succes van den economisch sterkste.

II. Uit de Inheemsche en Maleisch-Chineesche pers.

De Volksbeweging.

Een serie-artikel in het maandblad Timboel, getiteld „Nationale controversen“ bevat in het nummer van September o.m. een goed overzicht van de voornaamste stroomingen die de moderne „Indonesische“ beweging samenstellen, uit welk stuk wij onderstaand uittreksel geven.

„Wij onderscheiden — zegt het blad — in de Nationale beweging twee hoofdgroepen, die elk uit twee ondergroepen zijn samengesteld. De eerste hoofdgroep is die der non-coöperators. In deze groep beginnen zich te differentieeren twee ondergroepen. De eerste ondergroep is die van den opkomenden middenstand: handelaren, vrije beroepen, kleine industrieelen, hadji's en gegoede tani's (landbouwers) en de werkelijke grondbezitters. Zij vormt het zoogenaamd burgerlijk element. De tweede ondergroep omvat de socialistisch getinte intellectueelen, die zich richten tot de bezitlooze of nagenoeg bezitlooze massa, zoowel uit de steden als van het platteland. Dit is de meest radicale groep, die vooral onder de „studeerende jeugd“ grooten aanhang vindt. De tweede hoofdgroep is die der zoogenaamde coöperators, die tengevolge van hunne maatschappelijke positie een plaats innemen tusschen de zuivere nationalistische hoofdgroep en de Nederlandsche koloniale maatschappij in. De eerste ondergroep van deze coöperators wordt gevormd door het ambtelijk element, al of niet van adellijken stand, doch zich daarmee in ieder geval verwant voelend en daarbij bewust aansluiting zoekend. De tweede ondergroep is de niet-ambtelijke adellijke stand die eenzijdig met behulp van het moderne intellect van de vorige groep zich tracht te verjongen, anderzijds steeds meer van zijn hooge standpunt tegenover de landelijke bevolking afdaalt, omdat hij hierin het eenige middel ziet om zijn vroegere overwicht over die bevolking, waaraan hij zijn macht ontleent, althans gedeeltelijk te handhaven.

De hier geschetste groepeerings komt in de bestaande partijen nog niet zuiver tot uiting, zulks is op het oogenblik nog niet mogelijk, omdat deze stroomingen daartoe maatschappelijk nog niet voldoende uitgekristalliseerd zijn en zelfs de leiders nog niet altijd zich bewust zijn in welke richting zij gaan. Dat bij de onderlinge verhouding der partijen op het oogenblik het persoonlijke en regionaal element een te groote rol speelt, is ons inziens voor een belangrijk deel daaraan toe te schrijven. Wel bestaat een vrij zuivere afbakening tusschen de beide hoofdgroepen.

De eerste hoofdgroep, die der non-coöperatoren, wordt op het oogenblik vertegenwoordigd door de P. I. (Partai Indonesia) en de P. N. I. (Partai Nasional Indonesia). De P. N. I. omvat een kleine groep van stedelijk pro-

letariaat, waarbij zich een aantal adellijke ambtelijke vrijbuiters hebben aangesloten. Deze kleine groep, thans zonder leiders, vertegenwoordigt de tweede radicale ondergroep der non-coöperators; de intellectueelen die tot deze ondergroep behooren, bevinden zich echter in de P. I., die zoowel den middenstand als de massa vertegenwoordigen wil.

Binnen de P. I. zal zich binnenkort een strijd gaan afspelen, waarvan de tegenstelling tusschen den middenstand en de massa den ondergrond vormt. De meest op den voorgrond tredende vertegenwoordiger in de P. I. van den groeienden middenstand is Mr. Sartono, die der groote massa, de marhaens, is Ir. Soekarno.

Op de beide genoemde partijen van zuivere non-coöperators laten wij de P. B. I. volgen, wier leider Dr. Soetomo is en die in tegenstelling met de twee vorige overwegend Oost-Java bestrijkt en feitelijk het karakter heeft van een algemeene volkspartij, echter met een beperkt regionaal gebied. Binnen deze partij waren tot voor kort hoofdzakelijk twee richtingen te onderscheiden, n.l. die van den stedelijken middenstand (inbegrepen vrije beroepen) en die van de ambtenaren. Speciaal in den laatsten tijd komt hiernaast op den voorgrond de groep der marhaens, in het bijzonder in verband met de overheerschende positie die de Europeesche groot-industrie in Oost-Java heeft. Met het oog hierop is het voor deze partij in haar geheel niet mogelijk een duidelijk principieel standpunt in te nemen; haar grondslag is het meest algemeene Nationalisme, dat zich echter ook als zoodanig niet scherp kan uitspreken doordat de leiding overwegend berust bij de ambtelijke groep, die de meest intellectueele is. Bestaat er voorloopig ons inziens geenszins bezwaar tegen het samengaan van de behartiging der belangen van den middenstand en de marhaens in één partij, zoo moet daarentegen het berusten van de leiding bij een groep van ambtenaren op den duur een krachtige ontwikkeling van deze partij in politiek opzicht tegenhouden. Aan den anderen kant is de zeer belangrijke sociale arbeid die deze partij reeds verricht heeft, overwegend te danken aan datzelfde ambtelijk element dat haar in politiek opzicht verzwakt.

Is de P. B. I. politiek zwak, daarentegen is zij in economisch opzicht verreweg nummer één. Deze partij is daardoor mede de aangewezen leider op het gebied der zuivere vakactie, die het minst gevaar loopt door de Overheid krachtig te worden tegengewerkt.

Boedi Oetomo is de voornaamste vertegenwoordiger van de zoogenaamde „coöperatieve“ hoofdgroep en wel van deze hoofdgroep in haar geheel. Binnen deze partijen is een sterke tegenstelling te constateeren tusschen de ambtelijke en adellijke ondergroep. Het ambtelijk element is Europeesch georiënteerd en politiek gematigd, het adellijke element is economisch conservatief, maar politiek en cultureel sterk Nationalistisch.

De ambtenaren zijn overwegend politiek autocratisch, de adellijken nemen veelal democratische allures aan. De zuiver adellijke groep wordt voornamelijk in de Vorstenlanden aangetroffen, daar buiten vindt men een combinatie van ambtelijkheid en adel in het inheemsche B. B. dat hierdoor onvermijdelijk een zeer halfslachtig karakter moet hebben. Deze tweeslachtigheid vindt men in de B. O. partij zelf. Is dit de oorzaak van de bijna spreekwoordelijke zwakheid dezer partij, daartegenover staat dat de nauwe aanraking van enerzijds de oude culturele waarden, anderzijds de westersche denkrichting en regeerkunst, deze partij tot de aangewezen brug maakt tusschen verleden en toekomst en dat haar voortdurende deelneming aan het landsbestuur haar bestemt om geleidelijk het regeeringsinstrument te worden van de toekomstige Indonesische natie. Het zal daartoe absoluut noodzakelijk zijn dat deze partij zich zoo nauw mogelijk oriënteert op de economische en politieke Indonesische partijbewegingen en daarmede voortdurend voeling houdt, op straffe van geheel van het volk te vervreemden en dientengevolge alle levenskracht in te boeten. Het spreekt daarbij anderzijds vanzelf dat deze partij ook haar verband met het bestaande Regeeringsstelsel niet geheel mag loslaten.

Verder zegt schrijver dat ook de vereniging Pasoendan zich geheel bij B. O. aansluit en daarvan slechts regionaal gescheiden is; dat op den duur deze afscheiding zal dienen te vervallen, hetgeen reeds door de steeds nauwere aanraking en bloedvermenging van Javanen en Soendanezen vergemakkelijkt worden zal.

Ten slotte wordt besproken de oude S. I. (Sarekat Islam, thans Partai Sarekat Islam Indonesia), die de eerste uiting was van Nationaal zelfbewustzijn, doordat de Islam het enig geestelijk element was dat de groote meerderheid der Indonesische volkeren met elkaar tot één geheel verbond. Naarmate deze beweging zich ontwikkelde trad er een splitsing op tusschen het godsdienstige element enerzijds en het economische en staatkundige element anderzijds. Het laatste organiseerde zich in de reeds genoemde verenigingen P. N. I., P. I. en P. B. I., terwijl de P. S. I. I. zelf het godsdienstig element behield en zich nu tot taak gesteld heeft de levensleer van den Islam aan te passen aan de maatschappelijke en culturele verandering van den modernen tijd (Moehammadijah).

Kleding Meubelen Tapijten enz.
in 12 MAANDEN zeer discrete behandeling
DE CENTRALE WAREN MAGAZIJNEN
 N.Z. VOORBURG WAL 312 - AMSTERDAM
Roos & van der Kolk
 GED. BURG WAL 45 DEN HAAG

5029

Oost- en Westindisch literatuuroverzicht.

De Redacties van tijdschriften, welke in deze rubriek worden opgenomen, worden uitgenodigd de bladen rechtstreeks te zenden aan den redacteur van deze rubriek, v. Beverningkstraat 23, 's Gravenhage. Hetzelfde geldt voor uitgevers, die hun boeken in dit overzicht wenschen vermeld te zien.

La Quinzaine Coloniale

25 October, no. 626: La Grande pitie de la Guyane française (uit de Journée industrielle haalt het blad een noodkreet aan, welke de vertegenwoordiger in het Parlement heeft geuit, n.l. (het) „sterft langzaam op zijn bed van rijkdom”. Het blad wijst op de rijkdommen in het 100.000 K.M.² groote gebied, rijk aan hout, aan goud, rijk van bodem. Guyane is rijk, nochtans kwijnt het. Kunnen wij niet hetzelfde zeggen van ons Guyana?)

De Indische Verlofganger

No. 13 van 28 Oct.: Indisch leven in de residentie, door Melis Stoke. IX. (Op 1 Nov. is Java tien minuten verder van ons gelegen, omdat op dien datum de nieuwe normalisatie van de N.I. tijdregeling ingaat, die een verplaatsing van de klok met 10 minuten tot gevolg zal hebben. Het tijdsverschil tusschen Java en Holland zal dan juist 7½ uur zijn.)

Indologenblad

Lustrumnummer, 1902-1932, uitgegeven ter gelegenheid van het zesde lustrum (zonder datum en inhoud). Het bevat een reeks goede en pittige artikelen van vooraanstaande mannen als N. J. Krom, C. van Vollenhoven, J. H. Boeke, Idema, Van Ronkel, D. Fock, D. H. Burger, J. Lievegoed, M. van Blankenstein, J. D. de Vries, J. J. Mendelaar).

Koloniaal Tijdschrift

No. 6, November: Kanttekeningen op het verslag der (Agrarische) studie-commissie Indië-Nederland. (Het is een bijdrage over de pro- en contra-litteratuur inzake het domeinbeginsel. Het dienaangaande door de Agrarische Commissie aan de Indische regering uitgebrachte advies is indertijd in een studietoelichting van de vereeniging Indië-Nederland behandeld, welke er een verslag over heeft uitgebracht, dat in het algemeen de opvattingen weergeeft van prof. Nelst Trenité. Op dit verslag zijn uitvoerige kanttekeningen gemaakt, thans in het K. T. gepubliceerd, door prof. Logemann en prof. Ter Haar, ter rechtzetting, naar in een geleidwoord wordt opgemerkt, van de voornaamste misvattingen in genoemd verslag. Zooals bekend, heeft het advies der Agrarische Commissie zich geheel op het standpunt van de beide hoogleraren der Rechtschool te Batavia gesteld. — Een Italiaan onder de Bataks, door J. C. Vergouwen. (n.l. Elio Modigliano, die de invloed der Bataks op de secte der Pormalins behandelt). — Beweegredenen bij de instandhouding van inheemsche rechtspraak in onder rechtstreeks bestuur gebrachte gedeelten van Nederlands-Indië, door F. P. Heckman (welke de schrijver verklaart). — De opleiding der Indische bestuursambtenaren, door J. van Leur. (Kanttekeningen op het vraagstuk der opleiding van Indische bestuursambtenaren in verband met de omstandigheid, dat het jaar 1932 dienaangaande een eerste decennium afsluit, ook in dezen zin, dat in de toekomst de voorwaarden, waaronder de candidaat-Indische ambtenaren in opleiding genomen zullen worden, belangrijke wijzigingen ondergaan als gevolg van den financieelen noodtoestand in Indië, welke ook voor de opleiding zelve belangrijke gevolgen met zich kunnen brengen.) — Eenige grepen uit het adatrecht van Indramajoe, door dr. E. A. Boerenbeker.

Lloyd Mail

No. 7, November: Cananor, door prof. L. van Vuuren. (Met afbeelding van deze plaats op de kust van Malabar, een gewichtige handelshaven en vesting in 1702. De kust werd in 1663 veroverd en is een belangrijk centrum van de Compagnie geweest. Het natuurwetenschappelijk onderzoek werd daar ingeleid onder gouverneur Hendrik Adriaan

van Rhee de tot Drakestein — 1671-1676 — waarvan de uitkomsten zijn vastgelegd in het prachtige werk van dezen gouverneur: Hortus Malabaricus. Het nummer is fraai verlucht.)

Neerlandia.

November: Surinaamsche brieven. (Deze steeds de aandacht trekkende brieven hebben al tal van onderwerpen behandeld. Thans is aan de beurt de bezuiniging en het rapport-Welter. De schrijver eindigt: Suriname kan als tegendienst voor de hulp uit Nederland slechts weinig doen. Het rijke land met zijn groote mogelijkheden en zijn arme bevolking gaat gebukt onder een noodlot, dat het tot falen schijnt gedoemd te hebben. Het is als een loome last, die op onze schouders rust, zoodat men elke opflukking van leven vol wantrouwen bekijkt.) — Surinaamsche sinaasappelen, door C. L. Tomson. (Met een afbeelding van Surinaamsche citrusvruchten. — Deze onvermoeide strijder behandelt deze cultuur en uitbreiding van den invoer van de zoo smakelijke sinaasappelen in Nederland. In de Nederlandsche Pers hebben wij kunnen lezen van tal van mannen in Nederland de goede beoordeeling en op de vergadering van de groep West-Indië van het Indisch Genootschap op 3 November zijn ze zelfs ter gelegenheid van een voordracht van dr. Van Sleen ter bezichtiging geweest. Ook hebben dien avond verschillende personen over de sinaasappel cultuur gesproken, de gouverneur met verlof dr. Rutgers ingesloten).

Nova

Het Novembernummer bevat een aardige Indische schets van den onlangs zoo schielijk overleden journalist jhr. van Lith de Jeude, getiteld: Het Muurtje.

De Rijkseenheid

No. 5 van 2 Nov.: Un homme averti en vaut deux, door C. K. Kesler. (De schrijver behandelt het boekje in Barcelona verschenen: El asalto a Curacao, door Gustavo Machado, een dergenen, die blijkbaar den putsch — van den overval op 8 Juni 1929 van Curaçao — voorbereidden en daadwerkelijk medewerkten tot de uitvoering ervan. Machado was de intellectuele leider. De schrijver eindigt zijn artikel met deze woorden: het lijkt ons volkomen misplaatst, de uiterste waakzaamheid bij het toelaten van vreemdelingen op Curaçao of Aruba te laten verslappen, zooals in den Kolonialen Raad door een Lid werd aanbevolen, omdat door groote waakzaamheid handelsbelangen geschaad zouden kunnen worden. De onschuldige-eruit-zieende vreemdelingen kunnen zeer goed fanatieke, geheime propagandisten zijn. Ons Gouvernement op Curaçao heeft, voor zoover dat nog noodig was, opnieuw de waarschuwing ontvangen, dat de uiterste voorzichtigheid geboden is, tegenover wat van de overzijde komt.)

Tijdschrift van het Kon. Aardrijkskundig Genootschap

November: Na de herdenking van dr. J. W. Yzerman op 15 October overleden, een artikel: Het neogeen in den Indischen Archipel, door prof. dr. J. H. F. Umbgrove. (Het vormt een afgerond stratigraphisch onderwerp, dat als zoodanig van nut kan zijn voor ieder, die zich met het jong-Tertiair van den Indischen Archipel bezig houdt. De vooropgezette bedoeling van deze studie is echter de beschikbare gegevens in een zoodanigen vorm samen te vatten, dat deze bovendien de basis zouden kunnen vormen voor een vergelijkende studie met de resultaten van het zwaartekrachtsonderzoek in den Ind. Archipel).

De West-Indische Gids

November: Dr. H. van Capelle, door Joh. F. Snelleman. (Overleden 24 Aug. 1932). — De geluksbrief uit Demerara, door Sir Reginald St. Johnston. Vertaald door J. Heyligers uit het boek: West Indian Pepper-Pot or thirteen „Quashie” stories. De schrijver was gouverneur van St. Kitts-Nevis). — De Surinaamsche taaltuin, door W. R. Menkman. (De schrijver, die zelf tal van jaren in Suriname heeft gewoond, heeft blijkbaar tal van in Nederland in onbruik geraakte woorden aangetekend en woorden waarop de klemtoon in Suriname onjuist wordt gelegd en verklaart ze met tal van voorbeelden. Het leerzame stuk eindigt aldus: Gelukkig maar dat tot dusver, ondanks de overgevoeligheid onzer taal voor invloeden van allerlei aard, het gevaar voor overwoekering (in Suriname) nog afgewend is kunnen worden. Gelukkig ook dat wat wij opzettelijk en doelbewust naar de andere zijde van den Oceaan hebben overgeplant, daar zoo goed is aangeslagen en zich zoo standvastig heeft getoond.)

ZENDINGS- EN MISSIEBLADEN.

Annalen van Onze Lieve Vrouw van het Heilig Hart. November: Kodoe, door pater J. Verschueren. (Kodoe is de naam van een knaapje in N.N. Guinea). — Nieuwe Zusterschool te Pekalongan, door pater N. van Oers.

St. Claverbond, November: Naweeën der Merapi-uitbarsting, door G. Vriens.

Nederlandsch Zendingsblad November: De Minahassische kerk. — In Memoriam mevr. L. L. Bervoets-Van Ewijck († 29 Aug.). — Een zil-

veren ambtsfeest, door F. W. H. Hoppe. (Der gemeente te Soekaboemi). Berichten uit Boeli-Weda-Gani, door K. A. Bot. — Zilveren feest 1907-1 Oct. 1932. (Van het zendingswerk van L. Borst op West-Java).

Petrus Donders, November: Pater J. Houben, door A. Nederveen. (Die zich aan de melaatschen in Suriname heeft gewijd van 1881 tot 1896). Eerste Eeuwfeest der Eerw. Soeurs Franciscanessen van Roosendaal (die 19 Nov. 1856 in Suriname kwamen). — Tweede Eeuwfeest der Congregatie van O. L. Vr. Moeder van Barmhartigheid 1832-23 Nov. 1932. (die sedert 1894 in Suriname werken). — Ontvangst van de Dietsche spelers, door pater Kooger. (In de Gerardus Majella Stichting te Paramaribo). — Hoe ze verjaardag vierden in de St. Gerardus Majella Stichting, door A. Nederveen. — Een korfje Warappa's. (Een moerasvisch, 9-12 duim lang, voornamelijk in den drogen tijd op de markt gebracht en zeer gezocht als tafelvisch). St. Melaniabl. d. November: De betekenis van het St. Melania-werk (op Java). — Missiewerk van een vrouw (Mej. V. Voorneman op Java).

BOEKENSCHOUW.

Het raderwerk van den Staat. Leerboek der staatsinrichting van Nederland en zijn overzeesche gewesten, door J. W. de Jongh met medewerking van J. Dijkstra, 9de druk. N.V. Joh. Ykema's Uitg. Mij. Den Haag. f 1.—.

Voor de eerste maal is — op verzoek van enkele gebruikers — een beknopt overzicht van het Bestuur onzer Overzeesche Gewesten gegeven. Wij merken bij Suriname op, dat de leden der Koloniale Staten geen schadeloosstelling voor hun verloren tijd genieten zooals in het werkje vermeld. Voor Banknotaal (halve guldens) leze men Banknotoc. Zilverbons zijn reeds lang ingetrokken. Het Immigratie-departement, aan het hoofd waarvan een Agent-Generaal stond, heeft thans opgehouden te bestaan.

Aan het slot een aantal vragen ter beantwoording. Een kaartje van de Kleine Antillen is opgenomen. Waarom niet een van Suriname? Het doet ons genoegen te zien, dat enkele onjuistheden die voorheen op dergelijke kaartjes voorkwamen, zijn verbeterd. Zoo leest men van Dominicaanse Republiek, niet meer van Dominica. Als hoofdplaats is de naam Santa Domingo juist opgegeven. Cumana is nu Cumaná. Hetzelfde had moeten geschieden bij Carúpano. Opgenomen is St. John. St. Maarten heet het op de kaart — de juiste oude benaming, in den tekst St. Martin. Waarom gesproken van „Kolonie” Curaçao? Het woord is afgeschaft en door gebiedsdeel vervangen. Dat er in Curaçao geen departementen zouden zijn berust op een vergissing. Ons zijn bekend de departementen van Onderwijs, Financiën, Openbare gezondheidsdienst en Openbare werken. Overigens is het een handig en bruikbaar werkje, dat ingang zal blijven vinden.

Megalitische Oudheden in Zuid-Sumatra, door A. N. J. Thomassen à Thuessink van der Hoop. Thieme, Zutphen. (proefschrift).

Het Land der duizend Tempels, door G. H. van Faber, Uitg. H. van Ingen, Soerabaia.

Hadramaut, Some of its Mysteries unveiled, door D. van der Meulen en dr. H. von Wissmann, E. J. Brill, Leiden. f 9.—.

Beknopte Volkenkunde van Ned.-Indië, door Ph. C. A. J. Quanter. W. P. van Stockum, Den Haag.

Economische beschouwingen over de Indische middelen, in het bijzonder de Fiscale Monopolies, door dr. C. J. van Vessem, H. Veenman en Zn., Wageningen.

De organisatie en wetenschappelijke voortlichting van den Landbouw in Nederland en Indië, door prof. dr. J. Kuyper (aanvaardingsrede) J. B. Wolters, Groningen.

Suriname

Dadelijk bij zijne aankomst in Nederland heeft Gouverneur Rutgers driemaal een persgesprek toegestaan en wel aan een redacteur van het Nederlandsch Correspondentie-bureau, aan De Telegraaf en aan de Standaard.

Het was een wijs besluit van den Minister van Koloniën om het voorstel van de Commissie-Welter, uitzending van een kleine commissie naar Suriname, niet te volgen, maar met den Gouverneur, die reeds 4½ jaar de kolonie heeft bestuurd, te overleggen wat er in het belang van Suriname moet gedaan worden.

Reeds dadelijk na het verschijnen van het rapport der Commissie Welter hebben wij gewaarschuwd tegen de dwaasheid van de uitzending van de „kleine commissie”, die veel geld gekost en geen nut opgeleverd zou hebben.

Onze ruimte laat niet toe in te gaan op de hoogst belangrijke mededeelingen van Dr. Rutgers, die in tal van dagbladen te vinden zijn. Zooals wij hadden verwacht is de grondtoon der persgesprekken niet pessimistisch. Dr. Rutgers zal met goeden moed in Januari

BENS

DE GOEDKOOPE KRUIDENIER
VAN ZEGGELENLAAN 107 - TEL. 119222

DEN HAAG

5130 VRAAGT PRIJSCOURANT - AUTOBESTELDIENST

D. VAN DER LAAN
'S-GRAVENHAGE

LOOD- EN ZINKWERKEN
SANITAIRE INSTALLATIES
ZEESTRAAT 94

5128 TELEFOON 180557

naar Suriname terugkeeren. Aan steun van den Minister van Koloniën zal het hem bij zijn verderen arbeid zeker niet ontbreken.

**

Donderdagavond, 3 November hadden wij het genoegen in het gebouw van het Indisch Genootschap (Groep West-Indië) een voordracht aan te hooren van Dr. W. G. N. van der Sleen: „Indrukken van Suriname”. Lichtbeelden mochten niet vertoond worden. Wij kregen een zeer interessante improvisatie. Er was groote belangstelling. De zaal was stampvol. De voordracht werd ook bijgewoond door dr. en mevrouw Rutgers.

Het slechte oordeel van Dr. van der Sleen over den Surinaamschen sinaasappel werd niet gedeeld door den heer Tomson, den onvermoeiden voorvechter voor een citruscultuur in Suriname, die gezorgd had prachtige sinaasappelen en andere citrussoorten op de bestuurstafel ten toon te stellen.

Dank zij zijn maatregelen staat de Surinaamsche sinaasappel op het oogenblik in het middelpunt van de belangstelling. In „Het Vaderland” van 31 October vonden wij een merkwaardig artikel „Suriname vruchtenland. Een wolk van getuigen”, waarvan wij het volgende overnemen:

„Hetgeen wij op gezag van den heer Tomson over den Surinaamschen sinaasappel mochten vertellen, is geweldig ingeslagen. De heer Tomson en zijn huis zijn gebombardeerd met telegrammen, brieven en... sollicitanten. De Nieuwe Winstoter Courant heeft ons artikel in zijn geheel overgenomen. Gelukkig zijn er onder hen, die voor den Surinaamschen sinaasappel willen werken, ook een paar, maar nog te weinig, die hun geld met vertrouwen in de onderneming willen steken. Een kapitaalkrachtig kweekersgezin wil zelfs zoo spoedig mogelijk naar de West vertrekken.

De oude ondernemersdurf zit dus nog wel in ons volk, maar het kapitaal heeft beslist te weinig van zijn ouden durf overgehouden. Welnu, de heer Tomson houdt de volgende maand een openbare lezing over de toekomst van alle citrus- en eenige tropische vruchten in Suriname en misschien dat zijn betoog het kapitaal nog meer in beweging brengt. Wij herhalen met aandrang onze vraag: Waarom waarborgt de Regeering niet kapitaal, rente en aflossing van het millioentje, dat noodig is om de zaak in eens flink aan te pakken en Suriname een flinken duw opwaarts te geven? De wakkere citrus-kampioen Tomson heeft nog meer gedaan. Links en rechts heeft hij met zijn appels rondgestrooid en een oordeel over het Surinaamsch product gevraagd. Zes en twintig antwoorden ontving hij en zelden zal een vrucht op zoo'n schoone bloemlezing over haar kwaliteiten hebben kunnen bogen.”

Daarna laat het blad een wolk van getuigen volgen. „Het Vaderland” heeft steeds belangstelling getoond voor de vruchtencultuur in Suriname en komt het eindelijk daartoe, dan mag het blad met genoegdoening terugzien op den gevoerden strijd.

Wij maken hier nog melding van een belangrijk artikel in „Het Vaderland” van 2 November van de hand van den heer Tj. Pyttersen over de sinaasappelcultuur. De heer P. acht thans het oogenblik aangebroken, dat de Minister van Koloniën het oordeel van een werkelijk deskundige commissie over de exportwaarde van de door Prof. Stahel genoemde, door den heer Tomson gedistribueerde sinaasappelen inwint en dit aan de Kamers en belangstellenden meedeelt.

**

Naar „Het Vaderland” verneemt is de heele bezending sinaasappelen, welke met de Stuyvesant morgen aankomt, voor Den Haag bestemd. De heer Tomson zal de zending onder handen nemen en behandelen. Zooals men weet, is daarmee drie tot vier weken gemoeid. Daarna worden ze onder onze winkeliers gedistribueerd.

**

In de vergadering van de Koloniale Staten van 6 October heeft de verlaging van de loonen der contractarbeiders op de plantages geleid tot een interpellatie door de heeren Biswamitre en dr. del Prado. Onze

ruimte gedooft niet een overzicht te geven van de belangrijke redevoeringen der beide heeren. Wij moeten volstaan met belangstellenden te verwijzen naar de N. R. Ct. van 31 October Av. bl. A, die de beide redevoeringen mededeelt.

**

De redactie van De West heeft van den heer E. A. Alberga, hoofd van de openbare school De Nieuwe Grond een monster sigaretten en pijptabak, van zijn schooltuin ontvangen en deelt in verband hiermede het volgende mede:

Daar de kleine landbouwers, na den rijstplanttijd en den rijstooft, haast geen gezette werkzaamheden op het land hebben, vatte de heer Alberga het plan op een proef te nemen in zijn schooltuin met de tabakscultuur, omdat dit gewas hem het beste leek, om in dien tusschentijd geplant te worden en een loonend bestaan op te leveren. Een vierkante ketting heeft plm. 600 plantjes en kan f 80 tot f 100 opbrengen.

Met volle medewerking van het departement van onderwijs, dat de gelden afstond voor het zware werk en van den heer Padmowisastro, landbouwleeraar, die bereid was de noodige wenken te geven, toog hij met zijn leerlingen aan het werk. Met lust en ijver werkten de leerlingen, terwijl de ouders met belangstelling het resultaat afwachten. Door de kerfmachine van het departement van landbouw te Lelydorp werd de tabak gekorven. De leerlingen maakten een uitstapje er naar toe en mochten ook deze werkzaamheden verrichten, zoodat zij het planten, fermenteren en kerven zelf gedaan hebben.

Nu de aanplant van de Besoeki gelukt is (van rookers vallen De West dat de tabak wel in den smaak is gevallen), zal ook een proef genomen worden met de Kedoe.

Mocht deze cultuur ingang vinden bij de kleine landbouwers, dan wordt ook voorkomen, dat er twee malen per jaar rijst geplant wordt op denzelfden grond, waardoor deze uitgeput wordt.

**

De gouverneur heeft een voorstel ingediend bij de Koloniale Staten, om ook voor 1933 de heffing van de geneeskundige belasting op te schorten, in verband met het aanhouden van de crisis in het landbouwbedrijf.

**

De heer O. S. Knottnerus, directeur van de Nederlandsch-Indische Gas Maatschappij, die op inspectie was in Suriname, is van daar vertrokken naar Curaçao. Zijn vorig bezoek dateerde van 23 jaren geleden, toen hij overkwam voor de opening van de Gasfabriek. Hij verklaarde aan De West, dat het uiterlijk van Paramaribo, vooral de toestand der straten, in dat tijdsverloop merkwaardig is vooruitgegaan. Hoewel in kalm tempo, blijft de stad zich moderniseren, wat betreft het verkeer, radio, luchtdienst, oprichting eener Centrale, waterleiding enz. Hoewel de tijden slecht zijn, blijft de heer Knottnerus volkomen vertrouwen stellen in de toekomst van Suriname.

**

De concessie verleend aan de te Rotterdam gevestigde N.V. Nederlandsch-Indische Gas Maatschappij voor het kosteloos gebruik gedurende vijf en twintig jaren, gerekend van 1 Januari 1909 van de openbare wegen en pleinen der stad Paramaribo en hare buitenwijken, ten behoeve van den aanleg van gasleidingen en het plaatsen van lantaarns, is verlengd voor den tijd van tien jaren.

**

„De Surinamer” van 6 Oct. schrijft:

„Hedenmorgen om half acht wordt in de kathedraal de Pontificale Mis opgedragen ter gelegenheid van de viering der eeuwfeesten van de Congregaties van Roosendaal en van Tilburg, die ruim vertegenwoordigd waren in de kerk.”

In het Novembernummer van „De West-Indische Gids” vinden wij in de rubriek „Bibliographie” vermeld:

„Gedenkboek ter gelegenheid van het honderdjarig bestaan der Congregatie van de Religieuze Penitenten-Recollectinen van de Onbevleete Ontvangenis te Roosendaal. Gedrukt door de grafische kunstinstelling J. van Poll Suykerbuyk te Roosendaal, 1932. (Met talrijke foto's).

**

In „Het Algemeen Handelsblad” van 21 en 22 October een correspondentie uit Suriname over „Surinaamsch hout”. Aan het artikel in het blad van 22 October ontleenen wij het volgende:

„Het schijnt een feit te zijn dat op het oogenblik aan den rijkswaterstaat, als gevolg van een aanschrijving, vrijwel alleen Demerara greenheart wordt gebruikt, een en ander o.a. ten gevolge van de anti-Bastaardlocus campagne, en dat nog wel waar de prijs van Dem. Greenheart aanzienlijk hooger is dan die van Bastaardlocus. Wij hebben zelfs verschillen hooren noemen van f 40 per kubieken meter. Dat dit schitterend resultaat bezwaarlijk in het Surinaamsch belang kan zijn, ligt voor de hand. Hier heeft men nu weer een voorbeeld van de soort, waarop wij boven doelden,

Behangerij - Stoffeerdij
en Beddenmakerij
- Complete Meubilerij -
H. J. VAN AKEN
Van Aerssenstraat 249
Den Haag - Tel. 553576
5188

toen wij zeiden, dat er soms wel belangstelling was, maar dan verkeerd, en met een averechtsch effect. De firma Kersten is er slecht mee gebaat; vergissen wij ons niet dan heeft de firma Gips er ook geen plezier meer in, alleen de firma Alberts en Co. vaart er wel bij, en... de Engelsche kolonie Demerara.

Het wordt hoog tijd dat er in deze Bastaardlocus-affaire eens wat licht wordt verspreid. Zoodat wij zeiden, ligt het voor de hand, dat het departement van Openb. Werken in Suriname eens met officiële mededeelingen publiek voor den dag komt. Zijn wij goed ingelicht, dan is de duurzaamheid van Bastaardlocus beter dan die van eikenhout, hetgeen in niet tropische streken al genoeg zegt. Het gaat bovendien tegenover Dem. Greenheart ook over de paalworm-bestendigheid. Daarover zeiden wij in 't begin al 't noodige. Dr. Pfeiffer kan dan gelegenheid krijgen zijn inlichtingen en inzichten ten beste te geven.”

De West-Indische medewerker van het blad merkt hierbij op:

„Wij zijn het volkomen met den correspondent eens en wij hebben daarop al enkele malen in onze artikelen gewezen, dat men indertijd beter had gedaan den dienst van het boschwezen niet op te heffen. Dit geschiedde voor het oog van de wereld om zuinigheidsredenen, maar ingewijden weten, dat er andere motieven achter zaten. Het valt te betreuren, dat thans vrijwel alles verloren is wat door opvolgende houtvesters werd tot stand gebracht, zoodat men op het werk van dr. ir. Pfeiffer nu weder van meet af kan beginnen. Nu men op het oogenblik werkelijk bedacht moet zijn op de uiterste zuinigheid zal er echter nog wel eenige tijd verlopen voor de regeering opnieuw zal overgaan tot het uitzenden van deskundigen op het gebied van den boschbouw. En toch zal het bestuur van Suriname, wil het te eniger tijd uit zijn machtig houtbestand de volle waarde krijgen, er toe moeten overgaan het beheer van zijn bosschen weder in deskundige handen te leggen.

Met dat al bleef er een belangrijke, kostbare uitkomst van de onderzoekingen van den boschbouwkundigen dienst bewaard, gelijk inzender aangeeft: de gebleken bestendigheid tegen alle vormen van paalworm van enkele Surinaamsche houtsoorten. Een bestendigheid, die zelfs die van het daarom van oudsher beroemde Demerara Greenheart overtreft. Niettemin schijnt men in Holland ook van officiële zijde de voorkeur te blijven geven aan het hout van vreemd gebied, voorgevend dat de weersbestendigheid minder is. Dit moge gelden voor bastaardlocus, maar kan niet aangevoerd worden tegen het Surinaamsch manbarklak. Zoodat het inderdaad opheldering vereischt, waarom bij regeeringswerken het Surinaamsch hout wordt gepasseerd. Eene zaak, die ongetwijfeld de aandacht van de Volksvertegenwoordiging waard is.”

Curaçao

Pro domo!

Het doel van deze rubriek in het orgaan van Oost en West mag en kan nooit een ander zijn dan het belang van Curaçao. Dat belang moet, zooveel mogelijk iedere week, telkens naar twee zijden belicht worden, naar gelang voor een lezerskring in Curaçao of elders geschreven wordt. Van het eerste begin af, dertien jaar geleden ruim, dat schrijver dezes zich de verzorging van deze rubriek zag toevertrouwd, heeft de gedachte voorgezet, dat hier niet alleen met schaar en lijmpot moest worden gewerkt. Dank, groote dank, zij verscheidene niet rechtstreeksche medewerkers achter de redactionele schermen, is het gelukt, dit plan steeds meer uit te voeren, en den inhoud van deze rubriek „bij” te houden.

De verwachting heeft niet bestaan, dat steeds ieder het eens zou zijn met alles wat geschreven werd. Zelfs zou dat zeker niet wenschelijk geweest zijn. Wel is voortdurend in het oog gehouden, dat iedere eerlijke meening, ook die contra de redactionele opvatting, in deze kolommen zelfs ongevraagd aan het woord diende te komen.

Klachten zijn over het volgen van deze richtlijnen nimmer vernomen. Tot de Amigoe van 23 April l.l. kwam met het jaarverslag van onze Curaçaosche afdeling, dat vermeldde, dat het afdelingsbestuur doende was, om verbetering te brengen in de berichtgeving over Curaçao in ons blad. Dit verslag is daarna ook in het Koloniaal Weekblad opgenomen. Hier diende het oor te luisteren gelegd: wie wil niet gaarne zijn

Complete Woninginrichtingen

op termijnbetaling

Zeervoordeelige prijzen
Grote keuze. Begrotingen gratis

Speciale afdeling van Kleding voor Heeren,
Dames en Kinderen

LOEB NOORDEINDE 107-109
DEN HAAG 5369

W. J. STOKVIS

Kon. Fabrik van Metaalwerken 5370

Heerengracht 9 - Den Haag

**SANITAIR
VERLICHTING
VERWARMING**

Grootste sortering - Laagste prijzen

Ch. F. RIJKEN & Co.

Piano fabrikanten 5373

NOORDEINDE 154, DEN HAAG

Telefoon 112523 - Giro No. 31010

MEERPOEL
heeft méér keus

PRINS HENDRIKSTR. 153. TEL. 334853
FILIALEN: HEERENGRACHT 44 a. TEL. 114173
COPERNICUSSTRAAT 123. HOEK BEEK. TEL. 333128

5382

A. M. v. EMBDEN & Co.

SPIJ 24 - DEN HAAG

IJZERWAREN

GEREEDSCHAPSKISTEN

EMAILLE GOEDEREN

5374

HULPDIENST STICHTING CONTRALEWONINGEN

Tel. 118436. Kantoor Zomerweg. Giro 138412.

Speciaal ingericht voor het schoonmaken van Huizen,
Gebouwen. Dienst verhuizingen en transport door
geheel Europa. Inlichtingen ook:

Bijkantoor: LAAN VAN MEERDORVOORT 338.
Telefoon 392179 - 5391

Haagsche Verwarmings Industrie N.V.

Laan van Meerdorvoort 508 - Telef. 392469

CENTRALE VERWARMING
GASINSTALLATIE EN OLIESTOOKINRICHTING

Uw adres voor:

Edison-, Crystalphone-
en Philips-
Apparaten en Luidsprekers

Kunstzaal Edison

's-Gravenhage, Plaats 24. Tel. 115765.

5378

WELLNER-ZILVER VOOR 1/2 PRIJS

Vanaf 15 Sept. etaleeren wij 500 Wellner-artikelen in
étui's. De prijzen varieren van f2.- tot f10.-.
Zoolang de voorraad strekt kunt U hieruit een keus
doen tegen halven prijs, wanneer U tevens het adres
van een verloofd paar opgeeft. Deze verloofden ont-
vangen dan later van Wellner een aardige attentie.

J. v. WILLIGEN & ZONEN

HOEK PIET HEIN-ZOUTMANSTRAAT 5371

Voor verzending, opslag en emballeeren
Uwer bagage, wende men zich tot

Fa Boelhouwer, Kruyswijk & Balhuizen
Fijnjekade 25-35, Den Haag. Tel. 112190.

Tevens Motorboot- en Autosnelwegen naar en
van Noord-Holland, Utrecht, Groningen, Friesland,
Drente, Overijssel en Gelderland. 5386

Nieuwste Huiskino

5016 ook in huur

Afwerken van films

N.V. Focusa Fotax

Alleen Wagenstraat 60-62

TH. P. SCHRIJVER

Loodgieter, Zinkwerker en Metselaar
Houtmarkt 38-39 - Den Haag

Telefoon 117860 - Giro 152874

Aanleg voor Gas- en Waterleiding. Plaatsen van
Baden, Geysers, Sanitaire Closets, Fonteynen en
Electrische Geleidingen. 5017

Dit zijn Uwe adressen!!!

Werk beter doen? Of hiermee samenhang een vraag
uit Curaçao: leest u wel de Handelingen van den
Koloniaal Raad? is niet gebleken. Iptusschen kon
die vraag moeilijk van een geregeld lezer komen.
Want de keeren zijn niet te tellen, waarin dezerzijds
geschreven werd, dat volstaan moest worden wor-
den met een *Amigoe*-verslag, omdat de notulen
van den raad nog niet ontvangen waren. Een weg
ter verbetering werd overigens niet gewezen.

En nu is er iets anders. Van bevriende, dus niet
van officieele, zijde deelt men mee, dat enkelen
op Curaçao aanstoot genomen hebben aan wat
wij in een polemiekje met de *Amigoe* schreven
naar aanleiding van de vervulling in de verwachte
vacature van administrateur van financiën. Wij
meenen dat in hetgeen wij hierover in ons blad
van 7 Juli 1932 schreven naar vorm of inhoud
iets voorkomt, dat aanstootgevend voor iemand,
wie dan ook, kan zijn geweest.

Wij hebben betoogd, dat naar onze meening het
ambt van administrateur van financiën ook een
wetenschappelijke en technische voorbereiding eischt,
die op Curaçao niet te verkrijgen is. Men wordt
niet administrateur van financiën geboren en wordt
het niet al opgroeiende. Misschien is het mogelijk
door eigen studie zichzelf daartoe op te leiden. Maar
dan doet zich een andere moeilijkheid voor, waarop
wij wezen, het gebrek aan specialiseering in het
Curaçaosche ambtenarencorps. Dat belemmert de
zelfopleiding in een bepaalde richting. Zoals het nu
gaat, wordt te veel geëischt van „den ambtenaar”,
die goed wil zijn in zijn tegenwoordige betrekking,
maar ook hoogerop wil en daartoe de bekwaam-
heden in zich heeft.

Te eerder was er aanleiding om hierop de aan-
dacht te vestigen, omdat het in de lijn der laatste
grondwetsherziening ligt, dat in de toekomst niet
alleen in Curaçao, maar ook door Curaçaonaars, de
Curaçaosche zaken bedisseld worden; natuurlijk met
handhaving van het even grondwettelijke opperbe-
stuur. Hoe beter het ambtenarencorps is, hoe meer

kans van slagen deze grondwetstoepassing zal
hebben.

De *Amigoe* heeft nog gerepliceerd en ook daaraan
hebben wij alle recht doen wedervaren door de zake-
lijke inhoud dezer repliek zonder commentaar onzer-
zijds op te nemen in ons blad van 15 September
11. Bij gebreke van andere debaters is, meenen wij,
hiermee aan elke opvatting recht wedervaren.

In een zoo belangrijke aangelegenheid moet de
uiteenzetting van tweeërlei standpunt, zakelijk en
ten eenenmale onpersoonlijk, zooals dit door beide
partijen geschied is, gewaardeerd worden in het
belang der zaak, in het belang van Curaçao dus.
En een dergelijke behandeling van belangrijke
vraagstukken moet ook in de toekomst mogelijk
zijn. Om hetzelfde belang.

Mejuffrouw R. Cohen Henriquez.

Sinds eenige jaren vermelden wij in deze rubriek
niet meer de onderscheidingen op 31 Augustus.
Zij worden elders vermeld, en wij kennen niet altijd
de verdiensten der geridderden. Dit jaar hadden
wij een uitzondering moeten maken, en dat wij dit
niet gedaan hebben, is onze fout, die wij erkennen.

Het aantal geridderde vrouwen in Nederland is
te tellen; in Curaçao was er tot nu toe, naar
wij meenen, niet één. Maar als men daar mocht
hebben willen wedden - Curaçao ligt immers in
Amerika - wie de eerste vrouw zou zijn, die
zoo onderscheiden zou worden, dan zal mej. R.
Cohen Henriquez wel niet veel mededingsters gehad
hebben. En zoo verwondert het niemand, dat zij
benoemd werd tot ridder in de Oranje-Nassau-orde.
Tegelijk met haar werd benoemd mej. F. T. M.
Koenders, eene religieuse, die haar sporen in het
zendingswerk verdient heeft.

Wij troosten ons over ons verzuim, om hiervan
melding te maken, eenigszins hiermee, dat ook *El
Boletín Comercial* wat laat is met zijn gelukwen-
schen. Terecht vestigt dit blad, in zijn nummer van
3 October 11., de aandacht op de verdiensten van
het geslacht-Henriquez voor Curaçao, maar om haar

eigen verdiensten natuurlijk is mej. Henriquez gerid-
derd. Die verdiensten uit te meten, is niet noodig.
Wie verbindt niet aan het park en de damesclub
„Entre nous” onmiddellijk den naam van „Sjon
Beca”. En de kroon op haar werk heeft zij nu
onlangs gezet door haar werk voor het standbeeld
der Koningin in het park. Dat is „mannenwerk”
geweest, hadden wij bijna gezegd, indien het niet
op zoo echt vrouwelijke wijze tot stand gebracht
was. Wij hoorden vertellen, dat mej. Henriquez
persoonlijk de handteekeningen van alle gevers „op
doek” gebracht had. Ter aanbieding aan de Kon-
ingin? Ter bewaring misschien in het stammuseum
van het Algemeen Nederlandsch Verbond?
Alle hulde!

Uit den Verren Vreemde

De derde rondetafel-conferentie.

Was in de eerste Londensche rondetafelconfe-
rentie een gaping, doordien de Indische Congres-
partij er niet bij wilde aanzitten, de tweede gaf den
aanklik van een sluitenden kring. Gandhi vertegen-
woordigde toen zelf de Congres-partij. Na alles wat
zich sedert dien heeft afgespeeld - en waarvan
wij t.d.p. verslag hebben gegeven - was 't niet als
mogelijk te beschouwen in het tegenwoordige een
ware rondetafel-conferentie te Londen bijeen te doen
komen om over den toekomstigen status van Indië,
als zelfstandig en meer onafhankelijk lid, in de
Britsche wereldgemeenschap te beraadslagen. Gandhi
en eenige duizendtallen van zijn aanhangers zitten,
als politieke boosdoeners, in de gevangenis. Tot
verzoening tusschen Hindoe en Mohamedaan is 't
nergens gekomen. Voor de vraagstukken, die in
verband staan met deze, en met andere tegenstel-
lingen is door de betrokkenen geen oplossing gevon-
den, en zij komen in verzet tegen de oplossing,
die de Londensche regering hun wil opdringen.

PRIVÉ DANSLES

5174

DANSINSTITUUT H. J. TIMMER
ARCHIMEDESSTR. 64. Tel. 337007. DEN HAAG

Terwijl een vertegenwoordiging uit Indië dus geenszins een vertegenwoordiging van Indië kan worden, zal Engeland ook den zetel van de Labourpartij onbezet zien, deze partij toch heeft verklaard, onder de tegenwoordige omstandigheden niet ter conferentie te willen komen. Men moet het volgende bericht uit de *Times* dus met omzichtigheid lezen.

De derde Britsch-Indische Ronde Tafel conferentie zal waarschijnlijk op of omstreeks 15 November geopend worden in de zalen van het Hoogerhuis. Deze derde conferentie beteekent het laatste stadium van de beraadslagingen en de samenwerking tusschen het moederland en Britsch-Indië ter voorbereiding van de nieuwe grondwet voor Indië. Hierop zal dan de indiening volgen van de voorstellen bij een gemengde speciale commissie uit beide huizen van het parlement. Deze commissie zal worden geraadpleegd voordat de vereischte wetgeving in een wetsontwerp is neergelegd, in plaats van daarna zooals anders gebruikelijk is. Zulks geschiedt om de gelegenheid tot samenwerking open te houden. Het aantal uitnodigingen voor deze laatste conferentie is niet zoo groot als dat voor de beide vorige geweest is. De conferentie zal echter een representatief karakter dragen en in zooverre van de vorige conferenties verschillen, dat er minder sprake zal zijn van algemeene principieele beschouwingen dan van een onderzoek naar verschillende praktische bijzonderheden. Intusschen blijft, zooals de *Times* opmerkt, steeds de gelegenheid open staan zoowel tijdens als na de conferentie voor informeele besprekingen tusschen de Engelsche afgevaardigden en andere Britsch-Indische leiders.

Alles samenvattend, krijgt men den indruk, dat de regeering te Londen denkt: ik acht de zaak nu voldoende voorbereid, ik zal ze zelf nu wel trachten in goede banen te leiden.

Dat Engeland de afdoening als een vraagstuk van het allerhoogste belang beschouwt, is overigens wel uitgedrukt in de samenstelling der delegatie voor deze z.g.n. derde rondetafelconferentie. MacDonald zal het voorzitterschap der conferentie op zich nemen; in zijn afwezigheid staat zij onder leiding van Lord Sankey. Voorts behooren tot de delegatie de volgende ministers: Sir Samuel Hoare, minister voor Indië, Lord Hailsham, Sir John Simon, Lord Irwin; verder J. C. Davidson, die voorzitter is geweest van de commissie voor de Indische vorstendommen; Butler, onderstaatssecretaris voor Indië; graaf Peel, oud-minister voor Indië; graaf Winterton, oud-onderstaatssecretaris voor Indië; de markies van Reading, oud-onderkoning; de markies van Lothian, tot voor kort onderstaatssecretaris voor Indië en voorzitter van de Indische statutaire commissie.

Een meevaller in Australië.

De *Times* bevatte een mededeeling van den correspondent uit Camberra, hoofdstad van den Australischen statenbond, over een blijde verrassing voor de Australische schatkist.

De eerste minister, de heer Lyons, heeft, bij het aanbieden van de begroting 1932-33 aan het parlement van het gemeenebest, een vermindering aangekondigd van de belasting-tarieven voor een aantal handelsartikelen. Dit zal kunnen geschieden, omdat de uitkomsten van het financiële jaar 1931-32 een overschot opleverden van 1.314.000 p.st., terwijl gerekend was op een tekort van 1.148.000 p.st.

Dit gelukkig resultaat is vooral hieraan te danken, dat de onbrengst van de belasting op het inkomen de verwachtingen met meer dan 3.660.000 p.st. heeft overschreden. Dit heeft ruim overtroffen wat op andere inkomsten en uitgaven als tegenvallers moest worden geboekt, w.o. de betalingen aan eenige bondsstaten. Toch vraagt 't budget voor 1932-33 nog ingrijpende bezuinigingen, die de regeering onvermijdelijk acht voor den goeden gang van zaken. Zoo worden verminderd, de ministers-tractementen, de toelagen van de parlementsleden en van de ambtenaren, de ouderdomsrente, die op 15 shilling in de week wordt gebracht.

Het spreekt van zelf, dat verzet te wachten is van de zijde dergenen, die in hun tractement getroffen worden. Komt zodanig protest al wanneer de schatkist tegenvallers heeft, nu er een batig slot is, zal de verontwaardiging te grooter zijn. Toch is de regeering van oordeel dat de salarissen en ouderdomsrente te hoog zijn en wil zij die versobering als een redelijke verbetering doorvoeren, zij rekent hierbij op den steun van hen, die van de tarievenverlaging zullen profiteren, ook in verband nog met de gevolgen van de accoorden van Ottawa.

Goud.

Een jaar geleden werden in Kenya, Britsch Oost-Afrika, goudvelden ontdekt, die van genoeg belang leken, om een deskundig onderzoek naar de waarheid van het bericht te doen instellen. Sir Albert Kitson, een bekend geoloog, kreeg van de regeering opdracht hiertoe. Zijn onlangs uitgebracht rapport is veel belovend. Men verwacht, dat dit zal leiden tot de openstelling van de nieuwe streek voor goudwinning. Volgens Kitson bestaat de waarschijnlijkheid, dat bij een intensief onderzoek over een uitgebreid gebied nog veel meer goud zal worden aangetroffen. De zekerheid hiervan vereischt echter verder uitgraven dan tot dusver geschied is. Men mag, volgens hem, verwachten dat zich daar een belangrijke mijnindustrie kan ontwikkelen.

Ook uit Nieuw-Zeeland wordt de ontdekking van goudvelden gemeld. Over de Kawarau-velden zegt een professor van de universiteit te Otago, dat hij deze als veelbelovend beschouwt voor de alluviale mijnindustrie. Otago was reeds als goudland bekend, maar met deze ontdekking zou een nieuw tijdperk voor de ontginning aanbreken.

Veel nieuw goud dus, als de berichten nader blijken niet te optimistisch te zijn geweest. Maar vooral wanneer het gouden bergen betreft, gelooft men zoo gaarne wat men hoopt.

Berichten der Afdeelingen

Afdeeling Amsterdam.

Javaansche kunstavond.

Onder allen vooruitgang in de sociale geneeskunde in ons vaderland, ondanks alle verbetering in de verschaffing van geneeskundige hulp aan minvermogenen, is er een tak van medische behandeling, die voor 95 pct. van ons volk bijkans onbereikbaar is: de tandheelkunde.

Gij verbaast u? Omdat immers fondsen en tandheelkundige poliklinieken aflowerwegen klaar staan tot hulpverlening?

Zeker, die zijn er en zij doen wat ze kunnen. Maar wat ze doen kunnen is — gegeven den ontzaglijken nood op dit gebied — amper meer dan eerste hulpverlening en komt in de meerderheid der gevallen neer op „even trekken” van de pijndoende kies.

Onkunde van het volk, meer nog gebrekkige organisatie van de hulpverlening, zijn de oorzaken van de ongelooflijk treurige toestanden op mond-hygiënisch gebied onder ons volk.

Ziet om u heen op straat en in de tram — ziet al die dikwijls nog jonge menschen met stompjes van tanden — met tandeloze kaken.

Kunt gij u de ellende indenken van niet te kunnen kauwen? De schade, die hieruit voortkomt voor de gezondheid?

Helpt TAVONA, dat dezen nood wil keeren:

1e. Door toe te treden als lid der Vereeniging à f2,50 per jaar;

2e. Door het nemen van een of meer toegangsbevisen tot den „Javaansche Kunstavond”, welke door de Propaganda Commissie van TAVONA gehouden wordt op Zaterdag 19 November a.s., 's avonds 8,15 uur in het Muzieklyceum, Alb. Hahnplantsoen, onder eerevoorzitterschap van mevr. De Vlugt-Flentrop.

Men heeft den heer Petit, secretaris van „Oost en West”, bereid gevonden bij de organisatie van dezen avond behulpzaam te zijn en dank zij zijn medewerking, is het geluk den bekenden Javaanschen danser, Wajang-vertooner, R. S. Hardjodirringgo en zijn gezelschap Ardjoena te engageeren.

Na afloop der voorstelling bestaat er gelegenheid tot dansen.

Afdeeling Apeldoorn.

Agenda:

Vrijdag 4 Nov.: K. v. d. Veer: „Lief en leed in de dessa”.

Woensdag 30 Nov.: A. Pimentel: „Zes jaren onder de koppennellers van Centraal Borneo.”

Woensdag 21 Dec.: Dr. W. G. N. v. d. Sleen: „Suriname”.

Woensdag 25 Januari: Dr. W. G. N. v. d. Sleen: „Curaçao, Aruba en Bonaire.”

N.B. Alle lezingen zijn in de groote zaal van „La Bordelaise” en beginnen om 8 uur.

Entrée voor leden en 2 huisgenooten gratis, begunstigers persoonlijk vrijen toegang. Andere belangstellenden f 0,50.

II. Programma van den cursus voor leerkrachten in 6 lessen (bij genoegzame deelneming) begin 1933:

1. Over den Atlantischen Oceaan, Barbados, Trinidad, Venezuela.
2. Zwerftochten over Curaçao.
3. Curaçao en de Petroleum.
4. Paramaribo en omstreken.
5. Plantages, polders; Nickerie en Corantijn.
6. Het binnenland in.

Toegang: voor onderwijsbevoegden en leden van „Oost en West” (c.q. leden van andere vereenigingen, die garandeeren) f2.— voor den heelen cursus. Alle andere belangstellenden f3.—.

Nagekomen Berichten.

De lezingen van dr. v. d. Sleen zijn met stilstaande en bewegende beelden. Nadere mededeelingen volgen t.g.t.

Zegt het voort!

Werft leden!

Voor het bestuur, de secr.:
 J. C. BAARS, Jagersweg 42
 Tel. 4027; postgiro 93038.

Verleden Vrijdag trad voor onze afdeeling op, de heer K. v. d. Veer van Amsterdam, met: Lief en Leed in de dessa. Gezien de bekendheid, die de spreker reeds hier had, mocht een grootere opkomst verwacht zijn. Niettemin sprak de heer v. d. Veer met evenveel liefde over het leven van alle dag van de bewoners der afgelegen dessa's. Hij schetste dichterlijk de ligging van zoo'n dessa, en hoe het landschap zich uitstrekte naar de vier windstreken. De beteekenis van de zon en de maan; de Zuidzee, met al 't bijgeloof en animistische voorstellingen die 't volk daarvan heeft. En zoo vertelde spreker — verlevendigd met tal van herinneringen uit eigen ervaring — het gewone gedoe van den tani, vlocht hier en daar een historische verklaring er tusschen door — of een legende — zooals o.a. zeer mooi uiteengezet werd, bij de verklaring van de mentekziekte in de rijst — en het „lindoe!” geroep bij een aardbeving.

De bedoeling van spreker om zijn gehoor in een Inlandsche sfeer te brengen heeft hij door zijn levendige voordracht zeer dicht weten te benaderen. De hartelijke dank van den voorzitter en een warm applaus waren hier werkelijk op hun plaats.

Wij herinneren er de leden verder aan dat zij hun contributiekaart 1932 nog wat bewaren.

Op 30 Nov. a.s. spreekt de heer Pimentel over: Zes jaren onder de Dajaks van Centraal Borneo, met lichtbeelden en ethnografica toegelicht. Wij hopen dat de opkomst dan wat grooter zal zijn. Op 21 Dec. en 25 Jan. spreekt dr. v. d. Sleen over „De West” en daar dan alle contributies nog wel niet binnen zullen zijn, was de oplossing, dat we op 25 Januari de menschen nog toelaten op hun kaart van 1932. Dus bewaar uw contributiekaart!

Intusschen zijn er al twee die hun contributie 1933 voldeden; en wie dat eigener beweging ook nog willen doen maken het den penningmeester heel wat makkelijker en goedkooper.

Als 't jaar om is zal de kas wel leeg zijn (wat niet meer dan begrijpelijk is, als men slechts een klein bedrag ter beschikking heeft en wat doet). Tot Maart hebben we f 100.— noodig, zoodat, als twintig leden bijv. tusschen half December en half Januari betalen, we gered zijn. Echter zijn er nu nog die ook over '32 nog niet betaald hebben.

Hieruit kunnen de dames en heeren meteen zien, dat 't hard en hard noodig is, te trachten, het aantal leden uit te breiden en dit werk niet alleen aan het bestuur over te laten.

En vooral: kom eens luisteren, en breng zoo veel menschen mede als ge maar kunt.

Voor het Bestuur:

De Secretaris,
 Jagersw. 42, Tel. 4027, postgiro 93038.

Afdeeling Nijmegen.

Ons Oost-Indië in natuurgetrouwe kleur en gloed op het witte doek bij Oost en West in Nijmegen, door oud-overste Maurenbrecher.

De zeer ongewone en mooie gekleurde lichtbeelden van ons Oost-Indië, die de oud-overste van het Ind. leger Maurenbrecher voor het eerst in Jun. j.l. in het Gebouw voor Kunsten en Wetenschappen te 's Gravenhage en daarna ook elders vertoonde en die behalve in ons Koloniaal Weekblad ook in het Algemeen Handelsblad, in de Maasbode en in andere dagbladen met groote waardeering of zelfs met uitbundige bewondering zijn besproken, werden Zaterdagmiddag 5 Nov. j.l. op verzoek van Oost en West te Nijmegen ook hier vertoond, en wel in de daarvoor geheel afgestane Stadsschouwburg, voor enkele honderden toeschouwers, leden of begunstigers van O.

**VOORLICHTING en BIJSTAND in ALLE
FISCALE AANGELEGENHEDEN**
J. A. MONOD DE FROIDEVILLE
BELASTINGADVISEUR 5615
Wijnstraat 91. Tel. 54780. Rotterdam
Van 7—9 u. namiddag te **CONSULTEEREN**
te 'S-GRAVENHAGE, Juliana van
Stolberglaan 125 — Telefoon 770471 —

en W., introducees van dezen en meerdere tientallen introducees van het afdeulingsbestuur.

Nadat de afdeulingsvoorzitter de bijeenkomst had geopend en daarbij in het bijzonder den burgemeester van Nijmegen voor zijn tegenwoordigheid had bedankt, leidde hij de vertooning met causerie van den heer Maurenbrecher in met een aansporing tot de aanwezigen om lid of begunstiger van O. en W. te worden en te blijven, op grond niet alleen van de onmiskenbaar directe voordeelen van het lidmaat- of begunstigerschap, maar ook uit ideëel verlangen om als beschaafd en weldenkend bewoner van Nederland in Europa contact te zoeken of te onderhouden met de ruim 60 miljoen Rijksgenooten overzee, onder wie ongeveer 1/4 miljoen van Europeeschen bloede; en dit te meer nu in dezen bangen tijd blijkt hoe onontwaaarbaar ook de alledaagsche belangen van de 70 miljoen Nederlanders of Nederlandsche onderdanen met elkaar zijn verbonden.

De verwachtingen, die wij dank zij de reeds genoemde waardeering in de dagbladen hadden van de lichtbeelden van den heer Maurenbrecher, zijn stellig niet beschaamd.

Het gekleurd zijn, d.w.z. „het natuurgetrouw gekleurd zijn”, omhangt die lichtbeelden met een sfeer die meer tot het hart spreekt, dan de allerbeste niet gekleurde beelden vermogen te doen.

Zoo voelden het althans velen, die zooals verslaggever, jaren lang in Oost Indië verbleven. En voor hen, die er niet zijn geweest, moeten deze beelden wel meer tot het verstand spreken dan niet gekleurde, daar zij immers meer begrip verschaffen van de werkelijke natuur met haar vulkanen, wouden en dieren en van de werkelijke menschen, met de voortbrengselen van hun vernuft. Bovendien kost het minder inspanning aan oog en geest om de details van het oorspronkelijk gefotografeerde te ontdekken, aangezien die details met het penseel zijn verscherpt. Een paar der gekleurde beelden werden voorafgegaan of gevolgd door de ongekleurde, afkomstig van dezelfde fotografische opnamen. Het verschil in scherpte der details was verrassend.

Tenslotte moet men, of men in Oost-Indië heeft geleefd of niet, bij eenig nadenken bewondering hebben voor de kunstvaardigheid, het geduld en de werkkraft van den heer Maurenbrecher, die meer dan 500 plaatjes met eigen hand kleurde, waaronder er zijn, die dagenlang bewerkt werden.

De heer Maurenbrecher vertoonde ons in 2 uur ongeveer 150 van zijn plaatjes op het witte doek, eerst achtereenvolgens betreffende Sumatra, Java, Bali, Soembawa, Soemba, Timor, Jamdena, Ceram Boeroe, Ambon enz. uit algemeen land- en volkenkundig, tevens touristisch of historisch oogpunt en daarna betreffende de rijstcultuur in het bijzonder. Nagenoeg elk lichtbeeld ging vergezeld van een korte mondelingen toelichting, waarmee spreker tevens niet op het doek uitgebeelde eigenschappen van of eigenaardigheden betreffende de bevolkingsgroepen in ons Oost-Indië mededeelde.

Deze over de lichtbeelden verdeelde causerie was goed verstaanbaar, levendig of zelfs geestdriftig van toon en nu en dan met humor doortrokken.

In zijn slotwoord verklaarde de afdeulingsvoorzitter onder meer, dat de verschillende series gekleurde platen voor lichtbeelden van den heer Maurenbrecher een kostbare en unieke merkwaardigheid vormen, die zelfs voor het Koloniaal Instituut te Amsterdam een groote aanwinst zou zijn.

Het is te hopen, dat de heer Maurenbrecher nog tijdig vóór zijn voorgenomen tijdelijken terugkeer naar Java van vele Oost- en Westafdeelingen, Volksuniversiteiten en dergelijke instellingen, verzoeken zal ontvangen om een of meer zijner lichtbeelden-series te vertoonen.

Nijmegen, 6 Nov. 1932. W. C. CAMMAN.

Mededeelingen

VAN HET HOOFDBESTUUR.

Voor de leden in Ned.-Indië.

De leden die in Ned.-Indië verblijven worden vriendelijk verzocht de door hen verschuldigde contributie aan hem over te maken, zoodra door hen ontvangen is een postwisselformulier en zulks teneinde verdere kosten op de inning dier contributie niet noodeloos te vergrooten.

De Hoofdvertegenwoordiger van Oost en West,
L. M. F. PLATE.

Een aanvulling.

Abusievelijk uitgevallen in het Jaarverslag der Afdeeling Suriname over 1931 aan het slot:

Het moest luiden:

Ten slotte past een woord van dank en hulde te worden gebracht aan den heer Frederik Oudschans Dentz, een der vaste medewerkers aan het Orgaan, die van af 1906 tot 1926 bij zijn vertrek uit de Kolonie die vereniging aldaar heeft vertegenwoordigd en ook aan het lid H. R. Nije, die vóór de oprichting dezer afdeeling als zoodanig voor de vereniging is werkzaam geweest.

Surinaamsch Handelskantoor.

Dit hier ter stede — Laan v. Nieuw O.-Indië 78 — gevestigde kantoor, onder directie van den heer H. J. Wolff, den voormaligen secretaris der afdeeling Suriname van Oost en West, heeft een brochure, in zakformaat uitgegeven, getiteld: „Suriname, het land der bekoring, maar toch het land der beproeving”.

Inhoud: Omschrijving van het gebiedsdeel, Statistiek betreffende de bevolking, de productie, de in- en uitvoer, de Groote en Kleine Landbouw, goud-, balata-, bauxiet- en houtbedrijven. Het bestuursbeleid. Alles gedurende een periode van de laatste 30 jaren.

Prijs f 0.50 per exemplaar.

Een Belgische Koloniale Veteraan.

De „Association des Anciens Coloniaux de Belgique”, gaf 30 October l.l. te Brussel in het „Palais d'Egmont” een déjeuner ter eere van den Kolonel van Gele, Vice-gouverneur van den onafhankelijken Congo-staat, als herdenking van diens 50-jarige koloniale loopbaan.

Tot de genoodigden deelnemers aan die huldiging behoorde ook de heer R. Zuyderhoff, Algem. voorzitter der Vereeniging „Oost en West”.

Informatie-Bureau.

Het Informatie-bureau der Vereeniging, Korte Voorhout 6, Den Haag, is dagelijks geopend van 10—12 en van 2½—4 uur (des Zaterdags alleen tot 12 uur).

Verkrijgbaar ad f 0.25 „Curaçao”, naar de laatste gegevens bewerkt door het Bestuur der afdeeling aldaar, welke secretaris, de heer H. J. C. Bodenburg Hellmund gaarne bereid is verdere informatie omtrent Curaçao aan belanghebbenden te verstrekken

Ter overdenking.

Aan hen, die de Vereeniging „Oost en West”, bij uiterste wilsbeschikking wenschen te bedenken, wordt daartoe de volgende vorm aanbevolen:

„Ik vermaak aan de Vereeniging „Oost en West”, zetel Den Haag, waarvan de Statuten zijn goedgekeurd laatstelijk bij K. B. van 1 September 1927, No 22, de som van maanden na mijn overlijden vrij van alle kosten en rechten.

Adresverandering.

Den leden wordt beleefd doch dringend verzocht, bij adresverandering, hiervan ten spoedigste mededeeling te doen: in Nederland, aan den Administrateur der Vereeniging, Korte Voorhout 6, Den Haag; in O.-Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger, den heer L. M. F. Plate, Bromostraat 9, Malang; in Suriname aan den heer M. H. Stephan, Zwartenhovenbrugstraat 35, Paramaribo en in Curaçao aan den heer H. J. C. Bodenburg Hellmund, Willemstad, Secretarissen der aldaar gevestigde Afdeelingen.

VAN DE REDACTIE.

N. V. Maatschappij tot Exploitatie van Jaarbeursgebouwen.

In de op 3 November 1932 te Utrecht onder voorzitterschap van den heer F. H. Fentener van Vlissingen gehouden Aandeelhoudersvergadering van de N.V. Maatschappij tot Exploitatie van Jaarbeursgebouwen werd het Jaarverslag en de Balans en Winst- en Verliesrekening 1931—1932 goedgekeurd.

De balans sluit in debet en credit met een bedrag van f 3.923.920.17. Onder de activa komen de gebouwen voor met een bouwwaarde van f 3.472.054.75 en een afschrijving van f 899.574.69, zoodat de boekwaarde bedraagt f 2.572.480.06. Deze cijfers omvatten het 1e en het 2e gebouw, terwijl de bouwrekening van het 3e gebouw per 30 April 1932 bedraagt f 572.335.19.

Wat de Passiva betreft, hadden op de verschillende leeningen de verplichte aflossingen plaats, welke tot op 30 April 1932 in totaal bedragen hebben f 324.000.—. De Exploitatier rekening sluit met een voordeelig saldo van f 30.477.32. Hierbij echter moet rekening gehouden worden met het feit, dat het bij de voorjaarsbeurs 1932 in gebruik genomen 3e gebouw wel in de baten heeft bijgedragen tot een bedrag van circa f 67.500.—, waartegenover echter nog geen noemenswaardige lasten in dit boekjaar hebben gestaan.

De Winst- en Verliesrekening vertoont onder de winsten het exploitatiesaldo, vermeerderd met het onverdeeld winstsaldo van het vorige boekjaar; onder de verliezen behalve het tekort van de Exploitatier rekening van de Vereeniging een koersverlies op beleggingen, zoodat op nieuwe rekening overgaat een bedrag van ruim f 23.000.—.

In de vacature, ontstaan door het overlijden van den

heer P. J. Stoffers, directeur der N.V. v/h. R. M. Beuth & Zonen te Leiden, werd tot lid van den Raad van Bestuur gekozen de heer Mr. Dr. L. F. H. Regout, directeur van de Porseleinfabriek „Mosa” te Maastricht.

Radio-omroep naar Ned.-Indië.

Beslissing ten aanzien van de Phohi-uitzendingen.

Nadat op verzoek van den Minister van Waterstaat inzake de Phohi-uitzendingen door den Radio-raad overleg was gepleegd met de betrokken Nederlandsche omroep-vereeningen alsmede met het Phohi-bestuur en de H.I.R.O.M. bij welk overleg tusschen de verschillende organisatie overeenstemming werd bereikt, heeft de Minister op de basis van deze overeenstemming ten aanzien van de Phohi-uitzendingen naar de overzeesche gebiedsdeelen een regeling getroffen waarvan de hoofdpunten als volgt kunnen worden samengevat.

Aan de Phohi, de K.R.O., de N.C.R.V., de V. A.R.A. en de V. P. R. O. zal desgewenscht machtiging worden verleend tot het doen van uitzendingen van mededeelingen van woord-, toon- of beeldinhoud van ontspannenden, leerzamen en nuttigen aard. Uitgesloten hiervan zijn uitzendingen in strijd met de veiligheid van den Staat, de openbare orde of de goede zeden, alsmede politieke uitzendingen en uitzendingen van propagandistischen aard op het gebied van den godsdienst. Aan de Phohi zal bovendien een machtiging worden verleend voor den aanleg en het gebruik der noodige zendapparatuur.

Om voor een machtiging tot het doen van uitzendingen in aanmerking te komen, moet door den aanvrager worden overgelegd een contract met den exploitant van den Phohi-zender ten bewijze, dat xhij in staat is de uitzendingen aanstonds te verzekeren.

In afwachting van de nog te treffen voorzieningen van wettelijken aard, kunnen de uitzendingen, waaraan genoemde omroepvereeningen dadelijk kunnen deelnemen, op korten termijn aanvangen.

De op den Phohi-zender beschikbare zendtijd zal over de deelnemende omroepvereeningen bij onderlinge aan de goedkeuring van den Minister van Waterstaat onderworpen overeenkomst naar billijkheid worden verdeeld. Voor het tegenwoordige wordt de reeds in het bovenbedoelde overleg voorgestelde regeling t.w. Phohi 2/3 en de betrokken Nederlandsche omroepvereeningen ieder 1/12 door den Minister van Waterstaat billijk geacht met dien verstande, dat deze Minister zich de bevoegdheid voorbehoudt om, in afwijking van deze verdeling, zendtijd toe te staan voor uitzendingen, die hij — den Minister van Koloniën gehoord — noodzakelijk acht.

Aan de omroepvereeningen kan geen zekerheid worden gegeven, dat heruitzending van haar uitzendingen in Nederlandsch-Indië door de N.I.R.O.M. steeds den voorrang zal hebben boven een eigen Indische uitzending. Wel is reeds de aandacht van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië Indië gevestigd op de noodzakelijkheid den concessionaris voor den omroep in Nederlandsch-Indië de de verplichting te kunnen opleggen bij technisch voldoende ontvangst de Nederlandsche uitzendingen zooveel mogelijk door te geven, indien voor die uitzendingen de wenschen der Indische luisteraars tot uitgangspunt worden genomen en de inhoud van het uitgezondene ook naar het oordeel van de controle-instanties in Indië toelaatbaar is.

De beslissing of heruitzending van een bepaalde uitzending uit hoofde van haar inhoud toelaatbaar is, berust bij de Indische Regeering.

Ingesteld wordt een zgn. Indië-programma-commissie bestaande uit ten hoogste 9 leden, waarvan 5 benoemd uit voordrachten van twee personen door de Phohi en de 4 omroepvereeningen elk afzonderlijk in te dienen. Van de 4 overige leden worden er twee aangewezen door den Minister van Waterstaat in overleg met den Minister van Koloniën en twee door den Minister van Waterstaat. De taak van deze commissie zal in hoofdzaak zijn er op toe te zien, dat de programma's zooveel mogelijk aan de wenschen en behoeften der samenleving in de onderscheidene gebiedsdeelen van het Rijk buiten Europa beantwoorden.

De houders van de machtiging tot het doen van uitzendingen moeten zich ten aanzien wat uitgezondene mag worden, onvoorwaardelijk houden aan de beslissing van de zgn. Indië-programma-commissie alsmede van de Radio-omroep-contrôle-commissie.

Luchtpost uit Indië.

Blijkens mededeeling van de Indische Postadministratie heeft het retourvliegtuig „Havik” van den Holland—Indiëdienst 211 K.G. post aan boord bestemd voor Nederland, benevens één pakket met een brutogewicht van 720 G.

Luchtpost naar Indië.

Met het vliegtuig, dat 3 Nov. j.l. van Schiphol naar Ned.-Indië is vertrokken werd 261 K.G. 718 G. bruto luchtpost verzonden met een netto gewicht van 234 K.G. 554 G.

De zending bevatte 14117 brieven t/m. 5 gram; 1184

brieven t/m. 10 gram; 2312 stuks zwaarder dan 10 gram; 348 briefkaarten en postwissels; 94 drukwerken, akten en monsters zwaarder dan 5 gram; 3290 stuks bestemd voor tusschenliggende landen; tezamen 21345 stuks; benevens 3 postpakketten tot een bruto gewicht van 5 K.G. 100 G.

Radiotelefoonverkeer met Indië.

Gedurende de maand October werden in het radiotelefoonverkeer met Ned.-Indië in totaal 263 gesprekken gevoerd, waarvan er 104 in Nederland en 159 in Indië werden aangevraagd.

Van de hier te lande aangevraagde gesprekken hadden er 77 betrekking op zakelijke- en 27 op familie-aangelegenheden. Voor Indië bedroegen deze getallen resp. 82 en 77.

In totaal werden 209 gesprekken van huis uit gevoerd, waarvan in Nederland 93 en in Indië 116 werden aangevraagd.

In het radiotelefoonverkeer Europa-Ned.-Indië via Nederland worden in October in totaal 9 gesprekken gevoerd, n.l. met België 1, Engeland 3, Frankrijk 2, Spanje 2 en de Ver. Staten van N. Amerika 1.

Bestemd voor uitzending naar Nederlandsch-Indië

K. Roth, adm. ambt. b.h. B.B., Witte Rozenstraat 60, Leiden. H. Hoogenberk, adm. ambt. bij het B. B., Ridderschapstraat 15, Utrecht.

In Nederland aangekomen verlofgangers.

A. L. Vink, gedipl. gezagh. B.B., Bakkerstraat 60b, Arnhem; G. L. Andela, lid v. d. Weeskamer te Medan, p.a. fam. Stout, Thomsonlaan 24, Den Haag; J. Couvreur, gedipl. gezagh. bij het B.B., Wilgstraat 53, Den Haag.

Met Pensioen.

U. Bootsma, sch.hfd. O.W.L.O., te Passoeroean, Zeilstraat 28II, Amsterdam-Z.; L. C. A. K. Harmen, boorm. Mijndienst, Groot Hertoginnelaan 213, Den Haag; A. P. v. Hoogenboezem, hfd.opz. S.S. en Tr., Hanenburgl. 185, Den Haag; ir. J. F. v.

Naerssen, hfd. ir. Waterstaat en B.O.W., Pension de Man, Groot Hertoginnelaan 41, Den Haag; H. Regensburg, werktuigk. S.S. en Tr., Eijkstraat 5, Den Haag; A. Oosterveld, hoofd gem. ambachtschool te Malang, Kleverlaan 152, Haarlem; A. B. Pietersen, dir. 1e kl. gevangeniswezen, Boulevard de Favange 9, Zandvoort; ir. J. F. B. Regensburg, hoofd L. baggerbedrijf, v. Weede van Dijkveldstr. 37, Den Haag; A. J. W. van Anroy, hfdinsp. dienst v. d. Scheepvaart, p.a. dr. H. E. Driessen, Vondelstraat 150, Amsterdam.

ADRESVERANDERINGEN.

J. W. Scheffers, techn. ambt. 2e kl. P.T.T., P. v. d. Doesstraat 124I, Amsterdam-W.; K. Mantel, gedipl. gezaghebber B.B., Merelstraat 7, Leiden; W. F. P. Ockerse, gedipl. gezaghebber B.B., Rue du Trône 12II, Brussel; H. L. Steur, commies Hoofdbestuur P.T.T., Badhuisweg 36, Scheveningen; A. J. W. Stufkens, Wnd. Schoolhofd b.h. O.W.L.O., Fred. Hendriklaan 169, Den Haag; C. G. Esser, mulo-Onderwijzer, Emmer Compascum; J. H. van Dijk, dir. der Openbare Muloschool te Jogjakarta, Parkweg 225, Voorburg; R. Klomp, Kap. d. Infanterie, Stationsweg, Ruinerwold; R. Bos, wnd. inspecteur v.h. W.L. Mulo en Kweeksch.onderw., Fahrenheitstr. 639, Den Haag; W. F. H. Petzer, werktuigk. b.d. Landsautomobiëldienst, Borsenburgplein 2II, Amsterdam-Z.; J. E. P. Alting Siberg, hfd. comm. b.d. S.S., Thomsonlaan 24, Den Haag; C. Hokke, 1e Off. b.d. Gouv. Marine, v. Ravensteinstraat 188, Den Haag; E. Ph. Jap Tjong, Kap. d. Inf., Mathenesserlaan 351, Rotterdam; B. J. Suermandt, Res. t. besch. v.d. dir. v. B.B., Eliselaan C 189, Hattem (Gld.); C. Woudenberg, Vakonderw. b.d. Techn.sch. te Bandoeng, Witte Vrouwensingel 46, Utrecht; T. M. de Ruyter, Techn. ambt. 1e kl. P.T.T., Maas-Hotel, Boompjes, Rotterdam; Ir. R. Klay, ir. 1e kl. b.d. Waterstaat en 's Lands B.O.W. Sophial. 6, Wassenaar; E. A. Gabriël, kantoorhfd. te Bodjonegoro, Beukplein 2, Den Haag; L. J. d'Haens, Sch.hfd. b.h. O.W.L.O., Okeghemstraat 81, Amsterdam-Z.; W. K. D. J. Caron, techn. ambt. 1e kl. P.T.T., Copernicusstr. 152, Den Haag; F. J. Zwaljé, schoolhfd. O.W.L.O., Eschdoornstraat 137, Den Haag; Mej. A. F. Brocx, hfd.onderw. O.W.L.O., v. Loostraat 49, Den Haag; J. de Jong, hfd.politicopz., Zuiderkerkplein 2, Enkhuizen.

BIOSCOOPNIEUWS

Seinpost Theater.

„Salto Mortale“.

(De Doodensprong)

Een grootsche Circus-sensatiefilm onder regie van E. A. Dupont. Vervaardigd door Harmonie-film, G.m.b.H., Berlijn. Allenvertooningsrecht voor Nederland: N.V. „City-film“, Den Haag.

Rolverdeeling:

Jim Arthur Reinhold
Robby Adolf Wohlbruck
Marina Anna Sten.
Grimby Kurt Gerron

Film No. 116. Korte inhoud:

Circus — Manege! Tooverwoorden voor jong en oud. Maar hoeveel jaloezie, afgunst, haat en hartstocht verbergt zich achter het klatergoud en de bonte kleedij en toch ook weer hoeveel menselijkheid, ware vriendschap, trouw en warme liefde.

Jim en Robby, twee oppassers bij het Circus Central zijn dikke vrienden, ondanks de groote verscheidenheid in hun karakters. Jim de ruwe maar goedhartige jongen is een en al hart voor zijn prachtige leeuwen, terwijl Robby's hart meer naar de vrouwen uitgaat. Het Circus maakt slechte tijden door. Het publiek toont geen belangstelling meer, het is alles „schon dagewesen“ wat het nog voorgezet kan worden, welke nieuwe nummers ook geprobeerd worden. Alleen levensgevaarlijke sensatienummers hebben nog publiektrekkkracht, maar die kosten geld en geld is juist het eenige wat de directie van het Circus Centraal ontbreekt. Een van de nieuwe nummers is de jonge Russische paardrijdster. Robby is terstond vuur en vlam, doch ook Jim voelt voor het eerst van zijn leven, dat ook een vrouw voor hem beteekenis kan hebben. Doch Marina, de paardrijdster, ziet over hen heen, neemt van hen niet de minste notittie, hoezeer zij ook, in onderlinge rivaliteit, trachten haar aandacht op zich te vestigen.

Dit is het begin. Op ongewoon boeiende wijze ontwikkelt zich het geval, waarbij de toeschouwer tal van belangwekkende momenten uit het bonte circusbestaan te beleven krijgt.

Mutatiestaat van 2 tot 9 November '32

Nieuwe Leden:

Mejuffrouw W. C. van Vliet, Apeldoorn, Soerensche Weg 48.
W. van Bon, Apeldoorn, Loo'laan 65.
J. T. Swierstra, Deventer, Sallandstraat 64.
J. van der Vliet, Leeraar M.O. te Batavia-Centrum.
Mevrouw C. M. Molijn-Blume, Nijmegen, van Weldenstraat 95.
J. A. H. Steinweg, Burgemeester van Nijmegen, Pater Brugmanstraat 1.
Mevr. W. Tabingh Suermondt-Hudig, Nijmegen, Berg en Dalsche Weg 150.
H. M. Pascal, Nijmegen, Oude Heesche Laan 253.

Nieuwe Begunstigers:

Mevrouw M. Smalt-Richel, Utrecht, Emmalaan 31.
A. C. van Straalen, Utrecht, Oudwijkerlaan.
A. H. Naber, Nijmegen, Verlengde Archipelstr. 13.
P. ten Bruggecate, Apeldoorn, Mariannelaan 5.
E. P. M. A. Grimmon, Apeldoorn, Bandalaan 19.
A. J. Boers, Apeldoorn, Kerklaan 55.
J. Geurts jr., Apeldoorn, Veijlsche Weg 13.
E. J. Bouhuis, Apeldoorn, p.a. Jagersweg 42.
Mejuffrouw L. H. Folmer, Apeldoorn, Molleruslaan 30.
Mejuffrouw A. C. Zijlstra, Apeldoorn, Rustenburgstraat 8.
Mevrouw J. Rijnen, Apeldoorn, Kanaal Noord 120.

Voorgesteld door:

den heer H. A. Schoonhoven te Apeldoorn.
den heer Dr. H. H. Zeylstra Fzn. te Deventer.
den heer H. Rosier te Den Haag.
den heer G. J. Burger te Nijmegen.
Mevrouw M. Boreel-Suermondt te Nijmegen.
het Afdeulingsbestuur van Nijmegen.

Voorgesteld door:

het Afdeulingsbestuur van Utrecht.
den heer G. J. Burger te Nijmegen.
den heer H. A. Schoonhoven te Apeldoorn.
den heer G. Lokhorst te Apeldoorn.
den heer G. S. M. Aberson te Apeldoorn.
mevrouw J. H. Baars-Textor te Apeldoorn.
den heer J. C. Baars te Apeldoorn.

R. I. P.

A. M. Hens, Oud-Lid van den Raad van Indië, Den Haag, van Hogenhoucklaan 78.

Adresveranderingen:

Fred. J. de Witte, Employé C.P.I.M., van: Emma-stad, naar: Utrecht, Moreelsche laan 23. 1e étage.
J. Vroege, van: Deventer, Brink 81, naar: Baarn, Veldstraat 8 (rekent voortaan tot afd. 't Gooi).
Mevrouw A. S. Yff-Herzberg, van: Apeldoorn, Koningsstr. 17, naar: Den Haag, Ieplaan 73.
A. P. H. Swinkels, Den Haag, van: Sneeuwbalstraat 80, naar: Laan van Meerdervoort 524.
J. A. H. S. Hanozet Gordon, Oud-Ass.-Resident, Thans te Biarritz, Hotel des Princes.
D. van Nijmegen, Schonegevel, van: Pankalan Branden, naar: Den Haag, Carel van Bylandlaan 30, p.a. Bataafsche Petroleum Mij.
H. R. Rookmaker, Ass.-Resident, van: Den Haag, naar: Palembang.
K. W. F. van Langen, Kapitein-Intendant, thans te Soerabaja, Balistraat 13.
Mr. C. Bakker, Adj.-Inspecteur van Financiën, thans te Medan, de Ruyterlaan 26.
Mr. J. Elshout, Raadsheer, Hooggerichtshof, thans Batavia-C., Javaweg 29.
G. B. C. Feekes, Majoor Inf., thans te Djambi, Kratonweg.
C. A. Kastelijn, Ass.-Resident, thans te Poerwodadi (Grobogan).
F. Kroon, Kolonel Inf., thans te Bandoeng, Riuwstraat 114.
Mr. L. W. H. de Leeuw, thans: Batavia-C., Grisseeweg 9.
L. G. van Loon, Hoofdkantoorhoofd P.T.T., thans te Batavia-C., Sawolaan 13.
Dr. L. Pronk, Controleur B.B., thans te Sindjai (Zuid-Celebes).

**WINTERPROVISIE
KLEI-AARDAPPELEN**

Bestelt Uw Aardappelen aan het van ouds bekende adres.

Wij leveren U de beste

Brielsche Eigenheimers

tegen de laagste prijzen

Prima Brielsche Eigenheimers f 1,65 per H.L. (70 K.G.)
Prima grove Eigenheimers . . . f 1,35 per H.L. (70 K.G.)
Prima Zeeuwsche Blauwputten f 2,60 per H.L. (70 K.G.)
Prima harde Winter-uien 8 cent per kilo
Winterpeen 4 cent per kilo

Voor prima kwaliteit en houdbare soorten wordt ingestaan.

Bestellingen worden vrij aan huis bezorgd.

5229

Aanbevelend

D. v. d. Nol

Rijswijkscheweg 272
Telefoon 116430 Telefoon 116430

Rusthuis „MON REPOS“ Juliana van Stolberglaan 78
Den Haag — Tel. 720444
Biedt ruime gelegenheid voor opname van rustbehoevende, herstellende en bedlegerige patiënten. Deskundige verpleging en geneeskundige hulp aan het huis verbonden. Overigens keuze geneesheer vrij. Dag en nacht verpleging. Prospectus wordt op aanvraag gezonden. 5120

DEN HAAG

Kantoor voor Adm. — Opleiding voor
5224 en Belastingzaken | ————— |
Boekhoudexamens (V. v. L., Merc.)

V. KOPERBERG C. S.
FLATGEB. ZOUTMANSTRAAT 98 — TELEF. 337271